

**«Կամուրջ»
Ունիվերսալ Վարկային Կազմակերպություն
ՓԲԸ**

**Ֆինանսական հաշվետվություններ
2012թ. դեկտեմբերի 31-ին
ավարտված տարվա համար**

Բովանդակություն

Անկախ աուդիտորական եզրակացություն.....	3
Համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվություն.....	5
Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվություն.....	6
Դրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվություն.....	7
Սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին հաշվետվություն.....	8
Ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ.....	9

KPMG Armenia cjsc
8th floor, Erebuni Plaza Business Center,
26/1 Vazgen Sargsyan Street
Yerevan 0010, Armenia

Քեյ-Փի-Էմ-Ջի Արմենիա ՓԲԸ
ՀՀ, Երևան, 0010
Վ.Սարգսյանի փ. 26/1,
«Էրեբունի Պլազա» Բիզնես-կենտրոն,
8-րդ հարկ

Telephone: Հեռախոս + 374 (10) 566 762
Fax: Ֆաքս + 374 (10) 566 762
Internet: Ինտերնետ www.kpmg.am

Անկախ աուդիտորական եզրակացություն

«Կամուրջ» Ունիվերսալ Վարկային Կազմակերպություն ՓԲԸ
Խորհրդին

Մենք աուդիտի ենք ենթարկել «Կամուրջ» Ունիվերսալ Վարկային Կազմակերպություն ՓԲԸ-ի (այսուհետ՝ «Կազմակերպություն») կից ներկայացվող ֆինանսական հաշվետվությունները, որոնք ներառում են ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունը՝ առ 31-ը դեկտեմբերի 2012թ., հաշվետու տարվա համապարփակ ֆինանսական արդյունքների, սեփական կապիտալում փոփոխությունների և դրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվությունները, ինչպես նաև ծանոթագրությունները, որոնք ներառում են հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության հիմնական դրույթները և այլ բացատրական տեղեկատվություն:

Ղեկավարության պատասխանատվությունը ֆինանսական հաշվետվությունների համար

Մույն ֆինանսական հաշվետվությունների՝ Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների համաձայն կազմման և ճշմարիտ ներկայացման համար պատասխանատու է ղեկավարությունը: Ղեկավարությունը պատասխանատու նաև այնպիսի ներքին վերահսկողության համակարգի համար, որը, ղեկավարության կարծիքով, թույլ կտա կազմել սխալների կամ խարդախության արդյունքում առաջացող էական խեղաթյուրումներից զերծ ֆինանսական հաշվետվություններ:

Աուդիտորի պատասխանատվությունը

Մեր պատասխանատվությունն է անցկացված աուդիտի արդյունքում արտահայտել կարծիք ֆինանսական հաշվետվությունների վերաբերյալ: Մենք աուդիտն անցկացրեցինք Աուդիտի միջազգային ստանդարտներին համապատասխան: Այդ ստանդարտներով պահանջվում է, որ մենք հետևենք էթիկայի պահանջներին և աուդիտը պլանավորենք ու իրականացնենք՝ ֆինանսական հաշվետվություններն էական խեղաթյուրումներից զերծ լինելու մասին ողջամիտ երաշխիք ձեռք բերելու նպատակով:

Աուդիտորական աշխատանքները ներառում են այնպիսի ընթացակարգերի իրականացում, որոնք թույլ են տալիս ձեռք բերել աուդիտորական ապացույցներ ֆինանսական հաշվետվություններում ներկայացված գումարների և բացահայտումների վերաբերյալ: Ընտրված ընթացակարգերը կախված են աուդիտորի դատողությունից, ներառյալ խարդախությանը կամ սխալներով պայմանավորված ֆինանսական հաշվետվությունների էական խեղաթյուրումների ռիսկի գնահատումը: Այս ռիսկը գնահատելիս աուդիտորը դիտարկում է ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման և ճշմարիտ կերպով ներկայացման համար կիրառվող ներքին վերահսկողության համակարգը՝ նպատակ ունենալով մշակել համապատասխան աուդիտորական ընթացակարգեր, բայց ոչ կարծիք արտահայտել կազմակերպության ներքին վերահսկողության համակարգի արդյունավետության վերաբերյալ: Աուդիտորական աշխատանքները ներառում են նաև ֆինանսական հաշվետվությունների կազմման ժամանակ կիրառված հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության համապատասխանության, ղեկավարության կողմից կատարված հաշվապահական գնահատումների նպատակահարմարության, ինչպես նաև ֆինանսական հաշվետվությունների ընդհանուր ներկայացման գնահատումը:

Մենք գտնում ենք, որ ձեռք բերված աուդիտորական ապացույցները բավականաչափ են և համապատասխան՝ մեր աուդիտորական եզրակացության հիմք հանդիսանալու համար:

«Քեյ-Փի-Էմ-Ջի Արմենիա» ՓԲԸ, ՀՀ օրենսդրության համաձայն գրանցված և KPMG Europe LLP-ի կողմից վերահսկվող ընկերություն, շվեյցարական KPMG International Cooperative ("KPMG International") կազմակերպության անդամակցող «Քեյ-Փի-Էմ-Ջի» անկախ ֆիրմաների ցանցի անդամ

Եզրակացություն

Մեր կարծիքով, ֆինանսական հաշվետվությունները, բոլոր էական առումներով, ճշմարիտ են ներկայացնում Կազմակերպության ֆինանսական վիճակը առ 31-ը դեկտեմբերի 2012թ., ինչպես նաև նրա գործունեության արդյունքներն ու դրամական միջոցների հոսքերը հաշվետու տարվա համար՝ Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների համաձայն:

Ենդրյու Զաքարյան
Տնօրեն

KPMG Armenia

Տիգրան Գասպարյան
Աուդիտի բաժնի ղեկավար

«Բեյ-Փի-Էմ-Ջի Արմենիա» ՓԲԸ
27 մարտի 2013թ.

«Կամուրջ» Ունիվերսալ Վարկային Կազմակերպություն ՓԲԸ
 Համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվություն
 2012թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար

	Ծնթգ.	2012թ. հազ. դրամ	2011թ. հազ. դրամ
Տոկոսային եկամուտ	4	1,663,685	1,478,601
Տոկոսային ծախս	4	(228,139)	(174,992)
Զուտ տոկոսային եկամուտ		1,435,546	1,303,609
Զուտ վնաս փոխարժեքային տարբերություններից		(52,905)	(1,269)
Այլ գործառնական եկամուտ	5	26,238	180,974
Այլ գործառնական ծախսեր		(14,776)	(6,067)
Գործառնական եկամուտ		1,394,103	1,477,247
Արժեզրկումից կորուստներ հաճախորդներին տրված վարկերի գծով	11	(67,865)	(35,656)
Աշխատակազմի գծով ծախսեր	6	(545,940)	(438,397)
Այլ ընդհանուր վարչական ծախսեր	7	(185,908)	(149,813)
Շահույթ մախքան շահութահարկով հարկումը		594,390	853,381
Շահութահարկի գծով ծախս	8	(129,646)	(171,083)
Շահույթ և ընդամենը համապարփակ եկամուտ ժամանակաշրջանի համար		464,744	682,298

5-ից 44-րդ էջերում ներկայացված ֆինանսական հաշվետվությունները հաստատվել և ստորագրվել են Կազմակերպության ղեկավարության կողմից 2013թ. մարտի 27-ին:

Գագիկ Վարդանյան
 Գործադիր տնօրեն

Ալեքսանդր Սահակյան
 Գլխավոր հաշվապահ

Համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունը պետք է դիտարկվի ֆինանսական հաշվետվությունների բաղկացուցիչ մասը կազմող ծանոթագրությունների հետ մեկտեղ:

«Կամուրջ» Ունիվերսալ Վարկային Կազմակերպություն ՓԲԸ
 Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվություն
 2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ

	Ծնթգ.	2012թ. հազ. դրամ	2011թ. հազ. դրամ
ԱԿՏԻՎՆԵՐ			
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	9	217,646	247,236
Բանկերում տեղաբաշխված ժամկետային ավանդներ	10	306,313	1,076,778
Հաճախորդներին տրված վարկեր	11	6,890,601	4,632,359
Հիմնական միջոցներ և ոչ նյութական ակտիվներ	12	83,323	72,556
Այլ ակտիվներ	13	23,784	32,963
Ընդամենը ակտիվներ		7,521,667	6,061,892
ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ			
Վարկեր և փոխառություններ	14	3,092,661	2,405,053
Ընթացիկ հարկային պարտավորություն		79,432	125,386
Հետաձգված հարկային պարտավորություն	8	136,673	366,970
Բաժնետիրոջը վճարվելիք գումարներ	15	2,205	262,520
Այլ պարտավորություններ	16	75,160	77,675
Ընդամենը պարտավորություններ		3,386,131	3,237,604
ՄԵՓԱԿԱՆ ԿԱՊԻՏԱԼ			
Կանոնադրական կապիտալ	17	2,000,000	500,000
Լրացուցիչ կապիտալ	14	850,404	1,474,982
Չբաշխված շահույթ		1,285,132	849,306
Ընդամենը սեփական կապիտալ		4,135,536	2,824,288
Ընդամենը պարտավորություններ և սեփական կապիտալ		7,521,667	6,061,892

Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունը պետք է դիտարկվի ֆինանսական հաշվետվությունների բաղկացուցիչ մասը կազմող ծանոթագրությունների հետ մեկտեղ:

«Կամուրջ» Ունիվերսալ Վարկային Կազմակերպություն ՓԲԸ
 Դրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվություն
 2012թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար

	2012թ. հազ. դրամ	2011թ. հազ. դրամ
ԴՐԱՄԱԿԱՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐԻ ՀՈՍՔԵՐ ԳՈՐԾԱՌՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅՈՒՆԻՑ		
Ստացված տոկոսներ	1,640,521	1,175,060
Վճարված տոկոսներ	(119,800)	(47,357)
Ջուտ վճարումներ արտարժույթով գործառնությունների գծով	(4,447)	(1,254)
Ստացված (վճարված) զուտ այլ եկամուտ (ծախս)	(14,314)	174,907
Աշխատակազմի և այլ ընդհանուր վարչական ծախսերի վճարումներ	(687,862)	(573,274)
Գործառնական ակտիվների (աճ) նվազում		
Բանկերում տեղաբաշխված ժամկետային ավանդներ	764,023	(1,024,441)
Հաճախորդներին տրված վարկեր	(2,301,818)	(1,990,577)
Այլ ակտիվներ	(8,818)	89
Գործառնական պարտավորությունների աճ (նվազում)		
Բաժնետիրոջը վճարվելիք գումարներ	(259,396)	687,281
Գործառնական գործունեությունում օգտագործված զուտ դրամական միջոցներ նախքան շահութահարկի վճարումը	(991,911)	(1,599,566)
Վճարված շահութահարկ	(224,650)	(86,618)
Գործառնական գործունեությունում օգտագործված դրամական միջոցների հոսքեր	(1,216,561)	(1,686,184)
ԴՐԱՄԱԿԱՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐԻ ՀՈՍՔԵՐ ՆԵՐԴՐՈՒՄԱՅԻՆ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅՈՒՆԻՑ		
Հիմնական միջոցների և ոչ նյութական ակտիվների ձեռքբերում	(35,451)	(74,983)
Ներդրումային գործունեությունում օգտագործված դրամական միջոցների հոսքեր	(35,451)	(74,983)
ԴՐԱՄԱԿԱՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐԻ ՀՈՍՔԵՐ ՖԻՆԱՆՍԱՎՈՐՄԱՆ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅՈՒՆԻՑ		
Ստացված վարկեր և փոխառություններ	1,784,665	1,793,615
Վարկերի և փոխառությունների մարում	14 (543,652)	(239,177)
Բաշխումներ	(28,918)	-
Ֆինանսավորման գործունեությամբ ստացված դրամական միջոցների հոսքեր	1,212,095	1,554,438
Դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների զուտ նվազում	(39,917)	(206,729)
Փոխանակման փոխարժեքի փոփոխության ազդեցությունը դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների վրա	10,327	(4,921)
Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները ժամանակաշրջանի սկզբի դրությամբ	247,236	458,886
Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ	9 217,646	247,236

Դրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվությունը պետք է դիտարկվի ֆինանսական հաշվետվությունների բաղկացուցիչ մասը կազմող ծանոթագրությունների հետ մեկտեղ:

«Կամուրջ» Ունիվերսալ Վարկային Կազմակերպություն ՓԲԸ
 Սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին հաշվետվություն
 2012թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար

	Կանոնադրական կապիտալ հազ. դրամ	Լրացուցիչ կապիտալ հազ. դրամ	Չբաշխված շահույթ հազ. դրամ	Ընդամենը սեփական կապիտալ հազ. դրամ
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2011թ. (առողիտ չանցած)	180,000	280,858	167,008	627,866
Ընդամենը համապարփակ եկամուտ				
Շահույթ և ընդամենը համապարփակ եկամուտ տարվա համար	-	-	682,298	682,298
Ուղղակիորեն սեփական կապիտալում գրանցված գործարքներ սեփականատերերի հետ				
Թողարկված բաժնեմասեր (ծնթգ. 17)	320,000	-	-	320,000
Լրացուցիչ կապիտալի աճ՝ Բաժնետիրոջ կողմից շուկայականից ցածր տոկոսադրույքով փոխառություն ստանալու արդյունքում՝ առանց 298,531 հազար դրամ հետաձգված հարկի (ծնթգ. 14)	-	1,194,124	-	1,194,124
Ընդամենը գործարքներ սեփականատերերի հետ	320,000	1,194,124	-	1,514,124
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2011թ.	500,000	1,474,982	849,306	2,824,288
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2012թ.	500,000	1,474,982	849,306	2,824,288
Ընդամենը համապարփակ եկամուտ				
Շահույթ և ընդամենը համապարփակ եկամուտ տարվա համար	-	-	464,744	464,744
Ուղղակիորեն սեփական կապիտալում գրանցված գործարքներ սեփականատերերի հետ				
Թողարկված բաժնեմասեր՝ 188,620 հազար դրամ հետաձգված հարկի հետ միասին (ծնթգ. 14 և 17)	1,500,000	(754,480)	-	745,520
Լրացուցիչ կապիտալի աճ՝ Բաժնետիրոջ կողմից շուկայականից ցածր տոկոսադրույքով փոխառություն ստանալու արդյունքում՝ առանց 32,522 հազար դրամ հետաձգված հարկի (ծնթգ. 14)	-	129,902	-	129,902
Բաշխումներ	-	-	(28,918)	(28,918)
Ընդամենը գործարքներ սեփականատերերի հետ	1,500,000	(624,578)	(28,918)	846,504
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2012թ.	2,000,000	850,404	1,285,132	4,135,536

Սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին հաշվետվությունը պետք է դիտարկվի ֆինանսական հաշվետվությունների բաղկացուցիչ մասը կազմող ծանոթագրությունների հետ մեկտեղ:

1 Ներածություն

(ա) Կազմակերպչական կառուցվածքը և հիմնական գործունեությունը

«Կամուրջ» Ունիվերսալ Վարկային Կազմակերպություն ՓԲԸ-ն (Կազմակերպություն) հիմնադրվել է Հայաստանի Հանրապետությունում որպես սահմանափակ պատասխանատվությամբ ընկերություն 2010թ. մարտի 22-ին:

Կազմակերպության սեփականատերն է հանդիսանում Սիկրո ձեռներեցության զարգացման բարեգործական հիմնադրամը (Բաժնետեր): Բաժնետիրոջ գործունեությունը վերահսկվում է Հոգաբարձուների խորհրդի կողմից, որը բաղկացած է հինգ անդամից, որոնք, Բաժնետիրոջ կանոնադրության համաձայն, ընտրվում են նախապես սահմանված տարբեր ժամանակահատվածներով՝ Հոգաբարձուների խորհրդի այլ անդամների կողմից: Կապակցված կողմերի հետ գործարքների մանրամասները ներկայացված են ծանոթագրություն 21-ում:

2012թ. հունվարի 30-ին Հոգաբարձուների խորհուրդը հաստատեց Կազմակերպության նոր կանոնադրությունը, համաձայն որի Կազմակերպության իրավական կարգավիճակը փոխվեց փակ բաժնետիրական ընկերության:

Կազմակերպությունը վարկային կազմակերպության լիցենզիա է ստացել ՀՀ կենտրոնական բանկից (ՀՀ ԿԲ) 2010թ. ապրիլի 27-ին: Կազմակերպության հիմնական գործունեությունը միկրո և միջին վարկերի տրամադրումն է անհատներին և անհատ ձեռնարկատերերին սպառողական և քիզնես նպատակների համար Հայաստանի Հանրապետությունում (ՀՀ): Կազմակերպության գործունեությունը կարգավորվում է ՀՀ ԿԲ-ի կողմից:

Կազմակերպությունն ունի յոթ մասնաճյուղ և վեց ներկայացուցչություն Հայաստանի Հանրապետությունում, որոնց միջոցով այն իրականացնում է իր գործունեությունը: Գլխամասային գրասենյակի իրավաբանական հասցեն է՝ Հայաստանի Հանրապետություն, Երևան, Կալենցի փ. 11: Կազմակերպության ակտիվների մեծամասնությունը տեղակայված է Հայաստանի Հանրապետությունում:

(բ) Հայաստանի գործարար միջավայրը

Կազմակերպությունն իր գործունեությունն իրականացնում է Հայաստանի Հանրապետությունում: Հետևաբար, Կազմակերպության գործունեության վրա ազդեցություն են ունենում Հայաստանի Հանրապետության տնտեսությունը և ֆինանսական շուկաները, որոնց բնորոշ են զարգացող շուկայի հատկանիշներ: Իրավական, հարկային և օրենսդրական համակարգերը շարունակում են զարգանալ, սակայն կարող են ունենալ տարբեր մեկնաբանություններ և ենթակա են հաճախակի փոփոխությունների, ինչը, այլ իրավական ու ֆինանսական խոչընդոտների հետ մեկտեղ, լրացուցիչ բարդություններ է ստեղծում Հայաստանի Հանրապետությունում գործող կազմակերպությունների համար: Ֆինանսական հաշվետվություններն արտացոլում են Կազմակերպության գործունեության և ֆինանսական վիճակի վրա գործարար միջավայրի ազդեցության ղեկավարության գնահատականը: Ապագա գործարար միջավայրը կարող է տարբերվել ղեկավարության գնահատականից:

2 Պատրաստման հիմունքներ

(ա) Համապատասխանության մասին հայտարարություն

Սույն ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների («ՖՀՄՍ») պահանջների համաձայն:

(բ) Չափման հիմունքները

Ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են սկզբնական արժեքի հիմունքով:

(գ) Ֆունկցիոնալ և ներկայացման արժույթ

Կազմակերպության ֆունկցիոնալ արժույթն է հանդիսանում ՀՀ դրամը («դրամ»), որը, լինելով Հայաստանի Հանրապետության ազգային արժույթը, արտացոլում է Կազմակերպության գործունեության հիմքում ընկած իրադարձությունների և հանգամանքների տնտեսական էությունը:

Դրամը հանդիսանում է նաև սույն ֆինանսական հաշվետվությունների ներկայացման արժույթը:

Ֆինանսական տեղեկատվությունը ներկայացված է դրամով՝ հազարների ճշտությամբ:

(դ) Գնահատումների և դատողությունների օգտագործում

Այս ֆինանսական հաշվետվությունները ՖՀՄՍ-ի պահանջներին համապատասխան պատրաստելու համար դեկավարությունը կատարել է մի շարք դատողություններ, գնահատումներ և ենթադրություններ, որոնք ազդեցություն ունեն հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության կիրառման, ինչպես նաև ակտիվների, պարտավորությունների, եկամտի և ծախսի ներկայացված գումարների վրա: Փաստացի արդյունքները կարող են տարբերվել այդ գնահատումներից:

Գնահատումները և համապատասխան ենթադրությունները շարունակաբար վերանայվում են: Հաշվապահական գնահատումների վերանայումները ճանաչվում են այն ժամանակաշրջանում՝ որում վերանայվել են և այն ապագա ժամանակաշրջաններում, որոնց վրա կարող են ազդեցություն ունենալ:

Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության կիրառման ժամանակ գնահատման և կարևոր դատողությունների հետ կապված զգալի անորոշությունների վերաբերյալ տեղեկատվությունը ներկայացված է ծանոթագրություն 11-ում՝ «Հաճախորդներին տրված վարկեր» վարկերի արժեզրկման գնահատման հետ կապված և ծանոթագրություն 14-ում՝ «Վարկեր և փոխառություններ» Բաժնետիրոջից ստացված անտոկոս փոխառությունների իրական արժեքի որոշման հետ կապված:

3 Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականություն

Ստորև ներկայացված հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունը հետևողականորեն կիրառվել է սույն ֆինանսական հաշվետվություններում ներկայացված բոլոր ժամանակաշրջանների համար:

(ա) Արտարժույթով գործարքներ

Արտարժույթով իրականացված գործարքները փոխարկվում են Կազմակերպության ֆունկցիոնալ արժույթի գործարքի օրվա դրությամբ սահմանված փոխարժեքով: Հաշվետու ամսաթվի դրությամբ արտարժույթով արտահայտված դրամային ակտիվները և պարտավորությունները վերափոխարկվում են ֆունկցիոնալ արժույթի այդ օրվա դրությամբ սահմանված փոխարժեքով: Դրամային միավորների գծով արտարժույթով իրականացված գործառնություններից առաջացած շահույթը կամ վնասն իրենից ներկայացնում է ժամանակաշրջանի սկզբում ֆունկցիոնալ արժույթով արտահայտված, արդյունավետ տոկոսադրույթի ու ժամանակաշրջանի վճարումների ճշգրտումով ամորտիզացված արժեքի և հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ գործող փոխարժեքով փոխարկված ֆունկցիոնալ արժույթով արտահայտված ամորտիզացված արժեքի միջև տարբերությունը: Սկզբնական արժեքով չափվող, արտարժույթով արտահայտված ոչ դրամային միավորները փոխարկվում են ֆունկցիոնալ արժույթի գործարքի օրվա դրությամբ սահմանված փոխարժեքով: Վերափոխարկման հետևանքով առաջացած արտարժույթային տարբերությունները ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում:

(բ) Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ

Կազմակերպությունը դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ է համարում կանխիկ թղթադրամները և մետաղադրամները, օգտագործման սահմանափակում չունեցող ընթացիկ հաշիվները և բանկերում տեղաբաշխված կարճաժամկետ ավանդները: Կարճաժամկետ ավանդներն իրենցից ներկայացնում են մինչև երեք ամիս նախնական մարման ժամկետով ավանդներ: Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները հաշվառվում են ամորտիզացված արժեքով՝ ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում:

(գ) Ֆինանսական գործիքներ

(i) Դասակարգում

Տրամադրված վարկերը և դեբիտորական պարտքերը ֆիքսված կամ որոշելի վճարումներով ոչ ածանցյալ ֆինանսական ակտիվներն են, որոնք գնանշված չեն գործող շուկայում, բացառությամբ այն գործիքների՝

- որոնց Կազմակերպությունը մտադիր է անմիջապես կամ կարճ ժամկետում վաճառել,
- որոնց Կազմակերպությունը սկզբնական ճանաչման պահին նախատեսում է որպես շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող,
- որոնց Կազմակերպությունը սկզբնական ճանաչման պահին նախատեսում է որպես վաճառքի համար մատչելի, կամ
- որոնց գծով Կազմակերպությունը չի փոխհատուցի իր բոլոր սկզբնական ներդրումները՝ վճարումնակության անկարողությունից տարբեր այլ պատճառներով:

(ii) Ծանաչում

Ֆինանսական ակտիվները և պարտավորությունները ճանաչվում են ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում, երբ Կազմակերպությունը դառնում է գործիքի պայմանագրային կողմ: Ֆինանսական ակտիվների կանոնավոր կերպով գնումները հաշվառվում են վերջնահաշվարկի ամսաթվի դրությամբ:

(iii) Չափում

Ֆինանսական ակտիվի կամ պարտավորության սկզբնական ճանաչումը տեղի է ունենում իրական արժեքով: Շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքների խմբում չդասակարգված ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների դեպքում իրական արժեքին գումարվում են գործարքի հետ կապված ծախսումները, որոնք ուղղակիորեն վերագրելի են ֆինանսական ակտիվի կամ պարտավորության ձեռքբերմանը կամ թողարկմանը:

Սկզբնական ճանաչումից հետո ֆինանսական ակտիվները, ներառյալ ակտիվ համարվող ածանցյալ գործիքները, չափվում են իրական արժեքով՝ առանց նվազեցնելու գործարքի հետ կապված ծախսումները, որոնք կարող են առաջանալ վաճառքի կամ այլ օտարման հետ կապված, բացառությամբ՝

- վարկերի ու դեբիտորական պարտքերի, որոնք չափվում են ամորտիզացված արժեքով՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը,
- մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումների, որոնք չափվում են ամորտիզացված արժեքով՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը, և
- բաժնային գործիքներում ներդրումների, որոնք գործող շուկայում չունեն գնանշվող շուկայական գին, որոնց իրական արժեքները հնարավոր չէ արժանահավատորեն չափել և որոնք չափվում են սկզբնական արժեքով:

Բոլոր ֆինանսական պարտավորությունները չափվում են ամորտիզացված արժեքով, բացառությամբ այն ֆինանսական պարտավորությունների, որոնք նախատեսված են որպես շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող և այն ֆինանսական պարտավորությունների, որոնք առաջանում են, երբ իրական արժեքով ներկայացված ֆինանսական ակտիվի փոխանցումը չի բավարարում ապաճանաչման պահանջները:

(iv) Ամորտիզացված արժեք

Ֆինանսական ակտիվի կամ պարտավորության ամորտիզացված արժեքն իրենից ներկայացնում է այն գումարը, որով ֆինանսական ակտիվը կամ պարտավորությունը չափվում է սկզբնական ճանաչման պահին՝ հանած մայր գումարի վճարումները, գումարած կամ հանած սկզբնապես ճանաչված գումարի և մարման պահին գումարի տարբերության կուտակված ամորտիզացիան, որը հաշվարկվել է կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը՝ հանած արժեքը կորուստը: Հավելավճարները և զեղչերը, ներառյալ գործարքի հետ կապված սկզբնական ծախսումները, ընդգրկված են համապատասխան գործիքի հաշվեկշռային արժեքում և ամորտիզացվում են՝ կիրառելով գործիքի արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը:

(v) Շուկայականից տարբեր տոկոսադրույքներով ստացվող/տրամադրվող ֆինանսական ակտիվներ կամ պարտավորություններ

Շուկայականից տարբեր տոկոսադրույքներով ստացվող/տրամադրվող ֆինանսական ակտիվները կամ պարտավորությունները վերաչափվում են ստացման/տրամադրման պահին իրական արժեքով, որն իրենից ներկայացնում է տոկոսագումարների ապագա վճարումները և մայր գումարի մարումը(ները)՝ զեղչված նմանատիպ գործիքների համար գործող շուկայական տոկոսադրույքով: Առաջացող տարբերությունն արտացոլվում է շահույթում կամ վնասում՝ որպես շահույթ կամ վնաս շուկայականից տարբեր տոկոսադրույքներով ստացվող/տրամադրվող ֆինանսական ակտիվների կամ պարտավորությունների գծով: Հետագայում այս ակտիվների կամ պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքը ճշգրտվում է ստացման/տրամադրման պահին շահույթի/վնասի ամորտիզացիայի չափով, և համապատասխան եկամուտը/ծախսերն արտացոլվում են տոկոսային եկամտում/ծախսում շահույթի կամ վնասի կազմում՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը:

Բաժնետիրոջից շուկայականից տարբեր տոկոսադրույքներով ստացված ֆինանսական պարտավորությունները վերաչափվում են ստացման պահին իրական արժեքով, որն իրենից ներկայացնում է տոկոսագումարների ապագա վճարումները և մայր գումարի մարումը(ները)՝ զեղչված նմանատիպ գործիքների համար գործող շուկայական տոկոսադրույքով: Առաջացող տարբերությունն արտացոլվում է սեփական կապիտալում՝ որպես լրացուցիչ կապիտալ շուկայականից տարբեր տոկոսադրույքներով ստացվող ֆինանսական պարտավորությունների գծով:

(vi) Իրական արժեքի չափման սկզբունքներ

Իրական արժեք է համարվում այն գումարը, որով ակտիվը կարող է փոխանակվել կամ պարտավորությունը՝ մարվել իրազեկ, պատրաստական կողմերի միջև՝ «անկախ կողմերի միջև գործարքում» չափման ամսաթվի դրությամբ:

Հնարավորության դեպքում Կազմակերպությունը գործիքի իրական արժեքը չափում է ելնելով գործող շուկայում այդ գործիքի համար գնանշված գներից: Շուկան համարվում է գործող, եթե գնանշված գները հեշտորեն ու կանոնավոր կերպով հասանելի են և իրենցից ներկայացնում են փաստացի և կանոնավոր կերպով շուկայում տեղի ունեցող «անկախ կողմերի միջև գործարքներ»:

Եթե ֆինանսական գործիքի շուկան գործող շուկա չէ, ապա Կազմակերպությունը որոշում է իրական արժեքը օգտագործելով գնահատման տեխնիկա: Գնահատման տեխնիկաները ներառում են շուկայում վերջերս կատարված իրազեկ, պատրաստական «անկախ կողմերի միջև գործարքների» օգտագործումը (դրանց առկայության դեպքում), մեկ այլ էականորեն չտարբերվող գործիքի ընթացիկ իրական արժեքին հղումը, զեղչված դրամական հոսքերի վերլուծությունը և օպցիոնների գնահատման մոդելները: Ընտրված գնահատման մեթոդը որպես մուտքային տվյալներ առավելագույնս օգտագործում է շուկայական տվյալները և նվազագույնս հիմնվում է Կազմակերպությանը յուրահատուկ գնահատականների վրա, ներառում է բոլոր այն գործոնները, որոնք շուկայի մասնակիցները հաշվի կառնեն գինը որոշելիս, և համապատասխանում է ֆինանսական գործիքների գնահատման ընդունված տնտեսագիտական մեթոդաբանությաններին: Գնահատման տեխնիկայի մուտքային տվյալները խելամտորեն ներկայացնում են շուկայի սպասումները և ֆինանսական գործիքին ներհատուկ ռիսկ-հատույց գործոնների չափումները:

Ֆինանսական գործիքի սկզբնական ճանաչման ժամանակ դրա իրական արժեքի լավագույն վկայությունը գործարքի գինն է, այսինքն՝ տրված կամ ստացված հատուցման իրական արժեքը, բացառությամբ եթե այդ գործիքի իրական արժեքի մասին վկայությունը ստացվում է նույն գործիքի գծով (այսինքն՝ առանց վերափոխման կամ «վերափաթեթավորման») այլ դիտարկելի ընթացիկ շուկայական գործարքների հետ համեմատության միջոցով, կամ գնահատման մի մոդելի հիման վրա, որի փոփոխականները ներառում են տվյալներ միայն դիտարկելի շուկաներից: Եթե գործարքի գինը տրամադրում է իրական արժեքի լավագույն վկայությունը սկզբնական ճանաչման ժամանակ, ապա ֆինանսական գործիքը սկզբնապես չափվում է գործարքի գնով, և այս գնի ու գնահատման մոդելի կիրառման արդյունքում սկզբնապես ձեռքբերված արժեքի տարբերությունը հետագայում ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում համապատասխան հիմունքով՝ գործիքի օգտակար ծառայության ժամկետի ընթացքում, սակայն ոչ ուշ քան գնահատման ամբողջական հիմնավորումը դիտարկելի շուկայական տվյալներով կամ գործարքի ավարտը:

Ակտիվները և երկար դիրքերը չափվում են առքի գնով, պարտավորությունները և կարճ դիրքերը չափվում են վաճառքի գնով: Երբ Կազմակերպությունն ունի միմյանց չեզոքացնող ռիսկերով դիրքեր, այն միջին շուկայական գներն օգտագործում է որպես հիմք՝ չեզոքացնող ռիսկային դիրքերը չափելու համար, և առքի կամ վաճառքի գնի գծով ճշգրտումը համապատասխանաբար կիրառում է միայն գուտ բաց դիրքի նկատմամբ: Իրական արժեքն արտացոլում է գործիքի վարկային ռիսկը և ներառում են ճշգրտումներ Կազմակերպության և

գործարքի կողմի վարկային ռիսկը հաշվի առնելու համար՝ անհրաժեշտության դեպքում: Մոդելների օգտագործման արդյունքում ստացված իրական արժեքի գնահատականները ճշգրտվում են ցանկացած այլ գործոնների հետ կապված՝ այդ թվում իրացվելիության ռիսկի կամ մոդելի անորոշության հետ կապված, այնքանով, որքանով Կազմակերպությունը գտնում է, որ երրորդ անձ հանդիսացող շուկայի մասնակիցը կարող է դրանք հաշվի առնել գործարքի գինը որոշելիս:

(vii) Հետագա չափման հետևանքով առաջացած շահույթ և վնաս

Ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների գծով շահույթը կամ վնասը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում, երբ ֆինանսական ակտիվը կամ պարտավորությունն ապաճանաչվում է կամ արժեզրկվում է, ինչպես նաև՝ ամորտիզացիայի հաշվարկի ընթացքում:

(viii) Ապաճանաչում

Կազմակերպությունն ապաճանաչում է ֆինանսական ակտիվն այն դեպքում, երբ ֆինանսական ակտիվից առաջացող դրամական հոսքերի նկատմամբ պայմանագրային իրավունքները կորցնում են իրենց ուժը, կամ երբ փոխանցում է ֆինանսական ակտիվն այնպիսի գործարքում, որում փոխանցվում են ֆինանսական ակտիվի սեփականության հետ կապված ըստ էության բոլոր ռիսկերն ու հատույցները, կամ որում Կազմակերպությունը ոչ պահպանում, ոչ էլ փոխանցում է սեփականության հետ կապված ըստ էության բոլոր ռիսկերն ու հատույցները և չի պահպանում ֆինանսական ակտիվի նկատմամբ վերահսկողությունը: Ապաճանաչման պայմանները բավարարող փոխանցված ֆինանսական ակտիվի գծով տոկոսները, որոնք առաջացել կամ պահպանվել են Կազմակերպության կողմից, ճանաչվում են որպես առանձին ակտիվ կամ պարտավորություն ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում: Կազմակերպությունն ապաճանաչում է ֆինանսական պարտավորությունը, երբ պայմանագրային պարտականությունները կատարվում են, կամ չեղյալ են համարվում, կամ ուժը կորցնում են:

Կազմակերպությունը կատարում է գործարքներ, որոնցով փոխանցում է ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում ճանաչված ակտիվները, սակայն պահպանում է փոխանցված ակտիվների սեփականության հետ կապված բոլոր ռիսկերն ու հատույցները կամ դրանց մի մասը: Եթե ակտիվի սեփականության հետ կապված բոլոր կամ ըստ էության բոլոր ռիսկերն ու հատույցները պահպանվում են, ապա փոխանցված ակտիվները չեն ապաճանաչվում:

Գործարքներում, որոնցում Կազմակերպությունը ոչ փոխանցում է, ոչ էլ պահպանում է ֆինանսական ակտիվի սեփականության հետ կապված, ըստ էության, բոլոր ռիսկերն ու հատույցները, այն ապաճանաչում է ակտիվը, եթե կորցնում է դրա նկատմամբ վերահսկողությունը:

Փոխանցումների այն գործարքներում, որոնցում Կազմակերպությունը պահպանում է ակտիվի նկատմամբ վերահսկողությունը, Կազմակերպությունը շարունակում է ճանաչել ֆինանսական ակտիվն այնքանով, որքանով շարունակվում է իր ներգրավվածությունը ֆինանսական ակտիվի մեջ, որն այն չափն է, որով նա ենթարկված է փոխանցված ակտիվի արժեքի փոփոխությունների ազդեցությանը:

Եթե Կազմակերպությունը ձեռք է բերում իր սեփական պարտքը, ապա այն դուրս է բերվում ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունից, իսկ պարտավորության հաշվեկշռային արժեքի ու վճարված հատուցման տարբերությունը ներառվում է պարտքի ժամանակից շուտ մարման հետևանքով առաջացած շահույթի կամ վնասի կազմում:

Կազմակերպությունը դուրս է գրում անհավաքագրելի համարվող ակտիվները:

(ix) Հաշվանցում

Ֆինանսական ակտիվները և պարտավորությունները հաշվանցվում են՝ ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում արտացոլվելով զուտ գումարով, եթե գոյություն ունի ճանաչված գումարները հաշվանցելու իրավաբանորեն ամրագրված իրավունք, ինչպես նաև հաշվարկը զուտ հիմունքով իրականացնելու կամ միաժամանակ ակտիվն իրացնելու և պարտավորությունը մարելու մտադրություն:

(դ) Հիմնական միջոցներ

(i) Մեփական ակտիվներ

Հիմնական միջոցների միավորները հաշվառվում են սկզբնական արժեքով՝ հանած կուտակված մաշվածությունը և արժեզրկումից կորուստները:

Երբ հիմնական միջոցի միավորը բաղկացած է օգտակար ծառայության տարբեր ժամկետ ունեցող խոշոր բաղկացուցիչներից, այդ բաղկացուցիչները հաշվառվում են որպես հիմնական միջոցների առանձին միավորներ:

(ii) Մաշվածություն

Մաշվածությունը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում՝ կիրառելով գծային մեթոդը առանձին ակտիվների օգտակար ծառայության ժամկետի ընթացքում: Մաշվածության հաշվարկը սկսվում է հիմնական միջոցի ձեռք բերման պահից, իսկ սեփական ուժերով կառուցված ակտիվների դեպքում՝ վերջիններս կառուցումն ավարտելու և շահագործման հանձնելու պահից: Վարձակալված միջոցների բարելավումների գծով մաշվածությունը հաշվարկվում է ակտիվի օգտակար ծառայության ժամկետից և վարձակալության գործողության ժամկետից նվազագույնի ընթացքում: Օգտակար ծառայության գնահատված ժամկետները հետևյալն են.

– Համակարգիչներ և կապի սարքավորումներ	1-ից 5 տարի
– Փոխադրամիջոցներ	5 տարի
– Այլ	5 տարի

(ե) Ոչ նյութական ակտիվներ

Ձեռքբերված ոչ նյութական ակտիվները հաշվառվում են սկզբնական արժեքով՝ հանած կուտակված ամորտիզացիան և արժեզրկումից կորուստները:

Համակարգչային ծրագրերի լիցենզիաների ձեռքբերման ծախսերը կապիտալացվում են որպես առանձին ծրագրի ձեռքբերման և ներդրման ծախսեր:

Ամորտիզացիան ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում՝ կիրառելով գծային մեթոդը ոչ նյութական ակտիվների օգտակար ծառայության ժամկետի ընթացքում: Ոչ նյութական ակտիվների օգտակար ծառայության գնահատված ժամկետը կազմում է 10 տարի:

(գ) Արժեզրկում

(i) Ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվներ

Ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվները հիմնականում ներառում են վարկերը և այլ դեբիտորական պարտքերը («վարկեր և դեբիտորական պարտքեր»): Կազմակերպությունը վերանայում է իր վարկերը և դեբիտորական պարտքերը՝ արժեզրկումը կանոնավոր հիմունքով գնահատելու նպատակով: Վարկը կամ դեբիտորական պարտքը արժեզրկվում է, և արժեզրկումից կորուստներ ճանաչվում են այն և միայն այն դեպքում, երբ առկա է անկողմնակալ վկայություն սկզբնական ճանաչումից հետո տեղի ունեցած մեկ կամ ավելի դեպքերի արդյունք հանդիսացող արժեզրկման մասին, և այդ դեպքը (կամ դեպքերը) ազդեցություն ունի վարկի և դեբիտորական պարտքի գծով դրամական միջոցների գնահատված ապագա հոսքերի վրա, որոնք հնարավոր է արժանահավատորեն գնահատել:

Ֆինանսական ակտիվների արժեզրկման անկողմնակալ վկայությունը կարող է ներառել պարտավորությունների չկատարումը կամ վճարումների հետաձգումը փոխառուի կողմից, վարկային պայմանագրի պայմանների խախտումները փոխառուի կողմից, վարկի կամ փոխառության պայմանների այնպիսի վերանայումը, որը Կազմակերպությունն այլ հանգամանքներում չէր դիտարկի, փոխառուի կամ թողարկողի սնանկացման հայտանիշները, արժեթղթի համար գործող շուկայի վերացումը, գրավի արժեքի նվազումը կամ ակտիվների խմբին վերաբերող այլ դիտարկելի տվյալները, ինչպիսիք են խմբի կազմի մեջ մտնող փոխառուների վճարունակության վատթարացումը, կամ տվյալ խմբի կազմի մեջ մտնող փոխառուների կողմից պարտականությունների չկատարման հետ փոխկապակցված տնտեսական պայմանների փոփոխությունը:

Կազմակերպությունը նախ գնահատում է, թե արդյոք գոյություն ունի արժեզրկման անկողմնակալ վկայություն այն առանձին վարկերի ու դեբիտորական պարտքերի գծով, որոնք առանձին վերցված նշանակալի են, և ապա առանձին կամ հավաքական հիմունքով՝ այն վարկերի ու դեբիտորական պարտքերի գծով, որոնք առանձին վերցված նշանակալի չեն: Եթե Կազմակերպությունը որոշում է, որ առանձին գնահատված վարկի կամ դեբիտորական պարտքի գծով՝ լինի այն նշանակալի կամ ոչ նշանակալի, արժեզրկման անկողմնակալ վկայություն չկա, ապա այն ներառում է այդ վարկը և դեբիտորական պարտքը պարտքային ռիսկի համանման բնութագրերով վարկերի և դեբիտորական պարտքերի խմբում և դրանք հավաքական հիմունքով գնահատում արժեզրկման տեսանկյունից: Այն վարկերը և դեբիտորական պարտքերը, որոնք առանձին են գնահատվում արժեզրկման տեսանկյունից, և որոնց գծով արժեզրկումից կորուստը ճանաչվում կամ շարունակվում է ճանաչվել, չեն ներառվում արժեզրկման հավաքական հիմունքով գնահատման մեջ:

Եթե առկա է վարկի կամ դեբիտորական պարտքի գծով արժեզրկումից կորստի անկողմնակալ վկայություն, ապա կորստի գումարը չափվում է որպես վարկի կամ դեբիտորական պարտքի հաշվեկշռային արժեքի և այդ վարկի կամ դեբիտորական պարտքի սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույքով զեղչված դրամական միջոցների ակնկալվող ապագա հոսքերի, ներառյալ երաշխիքների գծով ստացվելիք գումարների և գրավի ներկա արժեքի միջև տարբերությունը: Պայմանագրով նախատեսված դրամական միջոցների հոսքերը և նախկին փորձի վրա հիմնված վնասները, որոնց գծով ներկա տնտեսական պայմաններն արտացոլող դիտարկելի տեղեկատվության հիման վրա կատարվել են ճշգրտումներ, հանդիսանում են դրամական միջոցների ակնկալվող հոսքերի գնահատման հիմք:

Որոշ դեպքերում դիտարկելի տվյալները, որոնք պահանջվում են՝ վարկի կամ դեբիտորական պարտքի գծով՝ արժեզրկումից կորստի չափը գնահատելու համար, կարող են լինել սահմանափակ կամ այլևս ոչ ամբողջությամբ առնչվող տվյալ հանգամանքներին: Դա կարող է տեղի ունենալ, երբ փոխառուն ֆինանսական դժվարությունների մեջ է, և համանման փոխառուների վերաբերյալ քիչ պատմական տվյալներ կան: Այդպիսի դեպքերում, ցանկացած արժեզրկումից կորստի չափը գնահատելու համար Կազմակերպությունն օգտագործում է իր փորձը և դատողությունները:

Վարկերի և դեբիտորական պարտքերի գծով արժեզրկումից կորուստները ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում և հակադարձվում են այնքանով, որքանով փոխհատուցվող գումարի հետագա աճը կարելի է անկողմնակալորեն կապել արժեզրկումից կորստի ճանաչումից հետո տեղի ունեցած իրադարձությանը:

Այն դեպքերում, երբ վարկի հավաքագրումը հնարավոր չէ, վարկը դուրս է գրվում ի հաշիվ արժեզրկման գծով ձևավորված համապատասխան պահուստի: Կազմակերպությունը վարկի մնացորդը (և արժեզրկման գծով ձևավորված ցանկացած պահուստները) դուրս է գրում, երբ ղեկավարությունը որոշում է, որ վարկը ենթակա չէ հավաքագրման և ձեռնարկվել են վարկի վերադարձի հետ կապված բոլոր անհրաժեշտ քայլերը:

(i) Ոչ ֆինանսական ակտիվներ

Յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ այլ ոչ ֆինանսական ակտիվները, բացառությամբ հետաձգված հարկերի, գնահատվում են արժեզրկման հայտանիշ բացահայտելու նպատակով: Ոչ ֆինանսական ակտիվների փոխհատուցվող գումարը որոշվում է որպես նրանց իրական արժեքից (հանած վաճառքի ծախսերը) և օգտագործման արժեքից առավելագույնը: Օգտագործման արժեքը գնահատելիս դրամական միջոցների գնահատված ապագա հոսքերը գեղչվում են իրենց ներկա արժեքով՝ օգտագործելով մինչև հարկումը գեղչման այն դրույքը, որն արտացոլում է ժամանակի մեջ դրամի արժեքի շուկայի ներկա գնահատականը և ակտիվին բնորոշ ռիսկերը: Այլ ակտիվներից առաջացող դրամական միջոցների ներհոսքից մեծապես անկախ և դրամական միջոցների ներհոսք չառաջացնող ակտիվների փոխհատուցվող գումարը որոշվում է այն դրամաստեղծ միավորի համար, որին պատկանում է տվյալ ակտիվը: Արժեզրկումից կորուստը ճանաչվում է, երբ ակտիվի կամ նրա դրամաստեղծ միավորի հաշվեկշռային արժեքը գերազանցում է նրա փոխհատուցվող գումարը:

Ոչ ֆինանսական ակտիվների գծով արժեզրկումից կորուստը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում և հակադարձվում է միայն այն դեպքում, եթե փոխվել են փոխհատուցվող գումարը որոշելու համար օգտագործվող գնահատումները: Արժեզրկումից կորուստը հակադարձվում է միայն այն չափով, որ ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը չգերազանցի այն հաշվեկշռային արժեքը, որը որոշված կլինե՝ առանց համապատասխան մաշվածության և ամորտիզացիայի, եթե արժեզրկումից կորուստ ճանաչված չլիներ:

(է) Պահուստներ

Պահուստը ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում ճանաչվում է, երբ Կազմակերպությունը որպես անցյալ դեպքերի արդյունք ունի իրավական կամ կառուցողական պարտականություն, և հավանական է, որ այդ պարտականությունը մարելու նպատակով կպահանջվի տնտեսական օգուտների արտահոսք: Եթե ազդեցությունն էական է, պահուստները որոշվում են գեղչելով ակնկալվող դրամական հոսքերը՝ օգտագործելով գեղչման մինչև հարկումը գործող այն դրույքը, որն արտացոլում է ժամանակի մեջ դրամի արժեքի շուկայի ներկա գնահատականը և, անհրաժեշտության դեպքում՝ պարտավորությանը բնորոշ ռիսկերը:

Վերակազմավորման գծով պահուստը ճանաչվում է, երբ Կազմակերպությունը հաստատում է վերակազմավորման մանրամասն պաշտոնական պլանը և երբ սկսվում է վերակազմավորումը կամ դրա մասին հայտարարվում է հանրությանը: Ապագա գործառնական ծախսերի գծով պահուստ չի ձևավորվում:

(ը) Կանոնադրական կապիտալ

(i) Սովորական բաժնետոմսեր

Սովորական բաժնետոմսերը դասակարգվում են որպես սեփական կապիտալ: Սովորական բաժնետոմսերի թողարկմանն ուղղակիորեն վերագրելի լրացուցիչ ծախսերը և բաժնետոմսերի օպցիոնները ճանաչվում են որպես սեփական կապիտալի նվազեցում՝ առանց հարկային հետևանքների:

(ii) Շահաբաժիններ

Շահաբաժիններ հայտարարելու և վճարելու Կազմակերպության կարողությունը կարգավորվում է Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված կանոնակարգերով:

Բաժնեմասերի շահաբաժիններն արտացոլվում են որպես չբաշխված շահույթի բաշխում այն ժամանակաշրջանում, երբ հայտարարվում են:

(թ) Հարկում

Շահութահարկը բաղկացած է ընթացիկ և հետաձգված հարկերից: Շահութահարկը ճանաչվում շահույթում կամ վնասում, բացառությամբ այն մասի, որը վերաբերում է այլ համապարփակ եկամտի միավորներին կամ ուղղակիորեն սեփական կապիտալում ճանաչված բաժնետերերի հետ իրականացված գործառնություններին, որի դեպքում շահութահարկը ճանաչվում է այլ համապարփակ եկամտում կամ ուղղակիորեն սեփական կապիտալում:

Ընթացիկ հարկը տարվա շահութահարկի գծով ակնկալվող վճարման ենթակա հարկի գումարն է, որը հաշվարկվում է կիրառելով հարկերի այն դրույքները, որոնք ուժի մեջ են եղել կամ ըստ էության ուժի մեջ են եղել հաշվետու ամսաթվի դրությամբ, և նախորդ տարիների վճարման ենթակա հարկերի գծով կատարված ճշգրտումները:

Հետաձգված հարկը ճանաչվում է ֆինանսական հաշվետվությունների նպատակների համար օգտագործվող ակտիվների ու պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքների և հարկային նպատակների համար օգտագործվող գումարների ժամանակավոր տարբերությունների գծով: Հետաձգված հարկը չի ճանաչվում ակտիվների կամ պարտավորությունների սկզբնական ճանաչումից առաջացած ժամանակավոր տարբերությունների համար, որոնք ազդեցություն չունեն հաշվապահական կամ հարկվող շահույթի վրա: Հետաձգված հարկի գումարը չափվում է կիրառելով հարկերի այն դրույքները, որոնք ակնկալվում է, որ կկիրառվեն ժամանակավոր տարբերությունների նկատմամբ վերջիններս հակադարձելիս՝ հիմք ընդունելով այն օրենքների դրույթները, որոնք ուժի մեջ են եղել կամ ըստ էության ուժի մեջ են եղել հաշվետու ամսաթվի դրությամբ:

Հետաձգված հարկային ակտիվը ճանաչվում է միայն այն չափով, որքանով հավանական է, որ առկա կլինի ապագա հարկվող շահույթ, որի դիմաց կարող են օգտագործվել ժամանակավոր տարբերությունները, չօգտագործված հարկային վնասները և արտոնությունները: Հետաձգված հարկային ակտիվները նվազեցվում են այնքանով, որքանով հավանական չէ, որ համապատասխան հարկային օգուտը կիրացվի:

(ժ) Եկամտի և ծախսի ճանաչում

Տոկոսային եկամուտը և ծախսը ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը:

Վարկերի տրամադրման, սպասարկման և այլ վճարները, որոնք գործարքի հետ կապված ծախսերի հետ միասին դիտարկվում են որպես վարկի ընդհանուր շահութաբերության անբաժան մաս, հետաձգվում են և ամորտիզացվում են տոկոսային եկամտի կազմում ֆինանսական գործիքի օգտակար ծառայության ժամկետի ընթացքում՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը:

Այլ վճարները, կոմիսիոն և այլ վճարների տեսքով եկամուտն ու ծախսը ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում՝ համապատասխան ծառայությունը տրամադրելիս:

Գործառնական վարձակալության գծով վճարումները ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում՝ կիրառելով գծային մեթոդը վարձակալության գործողության ժամկետի ընթացքում:

(ի) Դեռևս չկիրառվող նոր ստանդարտներ և մեկնաբանություններ

Մի շարք նոր ստանդարտներ, ստանդարտների փոփոխություններ և մեկնաբանություններ չէին գործում 2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ և չեն կիրառվել սույն ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստելիս: Այդ ստանդարտներից և փոփոխություններից ստորև ներկայացվածները հնարավոր է, որ ազդեցություն կունենան Կազմակերպության ֆինանսական վիճակի և գործունեության վրա: Կազմակերպությունը մտադիր է ընդունել այդ ստանդարտները և դրանց փոփոխությունները, երբ վերջիններս մտնեն ուժի մեջ:

- ՖՀՄՍ 9 «Ֆինանսական գործիքներ» ստանդարտը կգործի 2015թ. հունվարի 1-ից և հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար: Նոր ստանդարտը կիրառարակվի մի քանի փուլերով, և ենթադրվում է, որ կփոխարինի Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտ ՀՀՄՍ 39 «Ֆինանսական գործիքներ. ճանաչում և չափում»:
ՖՀՄՍ 9-ի առաջին մասը, որը վերաբերում է ֆինանսական ակտիվների դասակարգմանը և չափմանը, հրապարակվեց 2009թ. նոյեմբերին: Երկրորդ մասը, որը վերաբերում է ֆինանսական պարտավորությունների դասակարգմանը և չափմանը, հրապարակվեց 2010թ. հոկտեմբերին: Ակնկալվում է, որ ստանդարտի մնացած մասերը կիրառարակվեն 2013թ. ընթացքում: Կազմակերպությունն ընդունում է, որ նոր ստանդարտը նախատեսում է բազմաթիվ փոփոխություններ ֆինանսական գործիքների հաշվառման համար և հավանական է, որ էական ազդեցություն կունենա Կազմակերպության ֆինանսական հաշվետվությունների վրա: Այս փոփոխությունների ազդեցությունը կվերլուծվի ստանդարտի հաջորդ փուլերի հրապարակմանը զուգընթաց: Կազմակերպությունը մտադիր չէ կիրառել այս ստանդարտը ժամանակից շուտ.
- ՖՀՄՍ 13 «Իրական արժեքի չափում» ստանդարտը կգործի 2013թ. հունվարի 1-ից և հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար: Նոր ստանդարտը փոխարինում է առանձին ՖՀՄՍներում ընդգրկված իրական արժեքի չափման ուղեցույցները և իրենից ներկայացնում է իրական արժեքի չափման մեկ ընդհանուր ուղեցույց: Այն տրամադրում է իրական արժեքի վերանայված սահմանումը, սահմանում է իրական արժեքի չափման հիմունքները և ներկայացնում է իրական արժեքի չափման համար պահանջվող բացահայտումները: ՖՀՄՍ 13 չի ներկայացնում նոր պահանջներ ակտիվների կամ պարտավորությունների իրական արժեքի չափման համար և չի բացառում գործնականում կիրառվող իրական արժեքի չափմանը վերաբերող բացառությունները, որոնք ներկայումս գոյություն ունեն որոշ ստանդարտներում: Ստանդարտը կիրառվում է հեռանկարային հիմունքով, և թույլատրվում է դրա ժամկետից շուտ կիրառումը: Համադրելի տեղեկատվության բացահայտում չի պահանջվում սկզբնական կիրառմանը նախորդող ժամանակաշրջանների համար:

- ՀՀՄՍ 1 «Ֆինանսական հաշվետվությունների ներկայացում. Այլ համապարփակ եկամտի միավորների ներկայացում» ստանդարտի փոփոխություն: Փոփոխությունը պահանջում է, որպեսզի կազմակերպությունն այլ համապարփակ եկամտի այն միավորները, որոնք ապագայում կարող են վերադասակարգվել շահույթի կամ վնասի, ներկայացնի շահույթ կամ վնաս չվերադասակարգվող միավորներից առանձին: Ի լրումն, այս փոփոխության համաձայն «Համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունը» սկսվում է կոչվել «Շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվություն»: Այնուամենայնիվ, թույլատրվում է այլ անվանումների օգտագործում: Փոփոխությունը պետք է կիրառվի հետադարձ հիմունքով 2012 հուլիսի 1-ից, և թույլատրվում է դրա ժամանակից շուտ կիրառումը:
- Բազմաթիվ «ՖՀՄՍ-ների կատարելագործումները» դիտարկվել են առանձին՝ յուրաքանչյուր ստանդարտի հիմունքով: Բոլոր փոփոխությունները, որոնք հանգեցնում են ներկայացման, ճանաչման կամ չափման հաշվառման փոփոխություններին, ուժի մեջ կմտնեն 2013թ. հունվարի 1-ից ոչ շուտ: Կազմակերպությունը դեռ չի վերլուծել այս կատարելագործումների հնարավոր ազդեցությունն իր ֆինանսական վիճակի կամ գործունեության վրա:

4 Չուտ տոկոսային եկամուտ

	2012թ. հազ. դրամ	2011թ. հազ. դրամ
Տոկոսային եկամուտ		
Հաճախորդներին տրված վարկեր	1,611,921	1,416,861
Բանկերում տեղաբաշխված ժամկետային ավանդներ	47,518	57,913
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	4,246	3,827
	1,663,685	1,478,601
Տոկոսային ծախս		
Վարկեր և փոխառություններ	228,139	174,992

5 Այլ գործառնական եկամուտ

	2012թ. հազ. դրամ	2011թ. հազ. դրամ
Եկամուտ Բաժնետիրոջից՝ մատուցված ծառայությունների գծով (ծնթգ. 15)	2,523	171,763
Այլ	23,715	9,211
	26,238	180,974

6 Աշխատակազմի գծով ծախսեր

	2012թ. հազ. դրամ	2011թ. հազ. դրամ
Աշխատակիցների հատուցումներ	493,134	396,069
Աշխատավարձին վերաբերող հարկեր	52,806	42,328
	545,940	438,397

7 Այլ ընդհանուր վարչական ծախսեր

	2012թ. հազ. դրամ	2011թ. հազ. դրամ
Գործառնական վարձակալության գծով ծախս	55,326	46,323
Մաշվածություն և ամորտիզացիա	23,200	10,179
Վերանորոգման և սպասարկման ծախսեր	23,143	17,542
Հարկեր, բացառությամբ շահութահարկի	17,742	12,246
Գրասենյակային ծախսեր	16,087	16,221
Անվտանգության ծառայություն	14,529	13,806
Կապի և տեղեկատվական ծառայություններ	8,596	7,697
Մասնագիտական ծառայություններ	6,137	6,800
Գործուղման ծախսեր	5,718	4,578
Գովազդ և շուկայավարում	4,108	3,340
Ապահովագրություն	53	226
Այլ	11,269	10,855
	185,908	149,813

8 Շահութահարկի գծով ծախս

	2012թ. հազ. դրամ	2011թ. հազ. դրամ
Ընթացիկ հարկի գծով ծախս		
Ընթացիկ տարի	203,845	163,769
Հետաձգված հարկի գծով ծախս (օգուտ)		
Ժամանակավոր տարբերությունների առաջացում և հակադարձում	(74,199)	7,314
Ընդամենը ծախս շահութահարկի գծով	129,646	171,083

2012թ-ին ընթացիկ և հետաձգված հարկերի գծով կիրառելի հարկային դրույքը կազմում է 20% (2011թ-ին՝ 20%):

Արդյունավետ հարկային դրույքի համադրում

	2012թ. հազ. դրամ	%	2011թ. հազ. դրամ	%
Շահույթ մինչև հարկումը	594,390		853,381	
Շահութահարկի հաշվարկ կիրառելի հարկային դրույքով	118,878	20.0%	170,676	20.0%
Չնվազեցվող ծախսեր	10,768	1.8%	407	0.1%
	129,646	21.8%	171,083	20.1%

(ա) Հետաձգված հարկային ակտիվներ և պարտավորություններ

Ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման նպատակներով օգտագործվող ակտիվների ու պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքների և հարկային նպատակներով օգտագործվող գումարների միջև ժամանակավոր տարբերություններն առաջացնում են զուտ հետաձգված հարկային պարտավորություններ 2012թ. և 2011թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

Համաձայն գործող օրենսդրության այս նվազեցվող ժամանակավոր տարբերությունների գործողության ժամկետը սահմանափակ չէ:

Ստորև ներկայացված է ժամանակավոր տարբերությունների շարժը 2012թ. և 2011թ. ընթացքում:

հազ. դրամ	Մնացորդը առ 1 հունվարի 2012թ.	Շահույթում կամ վնասում ճանաչված	Ուղղակիորեն սեփական կապիտալում ճանաչված	Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2012թ.
Բանկերում տեղաբաշխված ժամկետային ավանդներ	(2,668)	1,608	-	(1,060)
Հաճախորդներին տրված վարկեր	(24,232)	50,141	-	25,909
Վարկեր և փոխառություններ	(345,829)	19,907	156,098	(169,824)
Այլ պարտավորություններ	5,759	2,543	-	8,302
	(366,970)	74,199	156,098	(136,673)

հազ. դրամ	Մնացորդը առ 1 հունվարի 2011թ.	Շահույթում կամ վնասում ճանաչված	Ուղղակիորեն սեփական կապիտալում ճանաչված	Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2011թ.
Բանկերում տեղաբաշխված ժամկետային ավանդներ	(823)	(1,845)	-	(2,668)
Հաճախորդներին տրված վարկեր	9,732	(33,964)	-	(24,232)
Վարկեր և փոխառություններ	(70,034)	22,736	(298,531)	(345,829)
Այլ պարտավորություններ	-	5,759	-	5,759
	(61,125)	(7,314)	(298,531)	(366,970)

9 Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ

	2012թ. հազ. դրամ	2011թ. հազ. դրամ
Կանխիկը դրամարկղում	6,643	6,187
Ընթացիկ հաշիվներ 10 խոշորագույն հայկական բանկերում	211,003	241,049
Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները ֆինանսական վիճակի և դրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվություններում	217,646	247,236

Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները արժեզրկված կամ ժամկետանց չեն:

10 Բանկերում տեղաբաշխված ժամկետային ավանդներ

	2012թ. հազ. դրամ	2011թ. հազ. դրամ
10 խոշորագույն հայկական բանկեր	306,313	1,076,778
Ընդամենը բանկերում տեղաբաշխված ժամկետային ավանդներ	306,313	1,076,778

Բանկերում տեղաբաշխված ժամկետային ավանդներն արժեզրկված կամ ժամկետանց չեն:

221,722 հազար դրամ հաշվեկշռային արժեքով ժամկետային ավանդը գրավադրված է բանկից ստացված փոխառության դիմաց (2011թ-ին նման ավանդ չկար):

11 Հաճախորդներին տրված վարկեր

	2012թ. հազ. դրամ	2011թ. հազ. դրամ
Բիզնես վարկեր		
Վարկեր անհատ ձեռնարկատերերին	497,556	237,439
Անհատներին տրված վարկեր		
Գյուղատնտեսական վարկեր	3,965,917	3,112,613
Բնակարանային պայմանների բարելավման և սպառողական վարկեր	2,527,158	1,336,223
Ընդամենը անհատներին տրված վարկեր	6,493,075	4,448,836
Հաճախորդներին տրված համախառն վարկեր	6,990,641	4,686,275
Արժեզրկման գծով պահուստ	(100,040)	(53,916)
Հաճախորդներին տրված զուտ վարկեր	6,890,601	4,632,359

Ստորև ներկայացված է արժեզրկման գծով պահուստի շարժը ըստ հաճախորդներին տրված վարկերի դասերի 2012թ. ընթացքում:

	Բիզնես վարկեր հազ. դրամ	Անհատներին տրված վարկեր հազ. դրամ	Ընդամենը հազ. դրամ
Մնացորդը տարեսկզբին	3,105	50,811	53,916
Զուտ ծախս	10,483	57,382	67,865
Զուտ դուրսգրումներ	(1,263)	(20,478)	(21,741)
Մնացորդը տարեվերջին	12,325	87,715	100,040

Ստորև ներկայացված է արժեզրկման գծով պահուստի շարժը ըստ հաճախորդներին տրված վարկերի դասերի 2011թ. ընթացքում:

	Բիզնես վարկեր հազ. դրամ	Անհատներին տրված վարկեր հազ. դրամ	Ընդամենը հազ. դրամ
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2011թ.	868	17,392	18,260
Զուտ ծախս	2,237	33,419	35,656
Մնացորդը տարեվերջին	3,105	50,811	53,916

(ա) Հաճախորդներին տրված վարկերի պորտֆելի որակական ցուցանիշներ

Ստորև բերվող աղյուսակում ներկայացված է տեղեկատվություն հաճախորդներին տրված վարկերի պորտֆելի որակական ցուցանիշների վերաբերյալ 2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

	Համախառն վարկեր հազ. դրամ	Արժեզրկման պահուստ հազ. դրամ	Զուտ վարկեր հազ. դրամ	Համախառն վարկերի արժեզրկման պահուստ %
Բիզնես վարկեր				
Վարկեր անհատ ձեռնարկատերերին				
- ոչ ժամկետանց	486,391	4,668	481,723	1.0%
- մինչև 30 օր ժամկետանց	2,308	402	1,906	17.4%
- 30-89 օր ժամկետանց	1,306	837	469	64.1%
- 90-179 օր ժամկետանց	2,895	1,863	1,032	64.4%
- ավելի քան 180 օր ժամկետանց	4,666	4,555	111	97.6%
Ընդամենը բիզնես վարկեր	497,566	12,325	485,241	2.5%
Անհատներին տրված վարկեր				
Գյուղատնտեսական վարկեր				
- ոչ ժամկետանց	3,945,372	40,205	3,905,167	1.0%
- մինչև 30 օր ժամկետանց	2,847	570	2,277	20.0%
- 30-89 օր ժամկետանց	7,950	4,999	2,951	62.9%
- 90-179 օր ժամկետանց	9,748	7,659	2,089	78.6%
Ընդամենը գյուղատնտեսական վարկեր	3,965,917	53,433	3,912,484	1.3%
Բնակարանային պայմանների բարելավման վարկեր				
- ոչ ժամկետանց	2,453,730	20,978	2,432,752	0.9%
- մինչև 30 օր ժամկետանց	10,164	2,107	8,057	20.7%
- 30-89 օր ժամկետանց	1,645	1,077	568	65.5%
- 90-179 օր ժամկետանց	5,988	4,704	1,284	78.6%
- ավելի քան 180 օր ժամկետանց	5,134	4,982	152	97.0%
Ընդամենը բնակարանային պայմանների բարելավման վարկեր	2,476,661	33,848	2,442,813	1.4%
Մպատողական վարկեր				
- ոչ ժամկետանց	50,497	434	50,063	0.9%
Ընդամենը սպառողական վարկեր	50,497	434	50,063	0.9%
Ընդամենը անհատներին տրված վարկեր	6,493,075	87,715	6,405,360	1.4%
Ընդամենը հաճախորդներին տրված վարկեր	6,990,641	100,040	6,890,601	1.4%

«Կամուրջ» Ունիվերսալ Վարկային Կազմակերպություն ՓԲԸ
 2012թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա
 ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ

Ստորև բերվող աղյուսակում ներկայացված է տեղեկատվություն հաճախորդներին տրված վարկերի պորտֆելի որակական ցուցանիշների վերաբերյալ 2011թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

	Համախառն վարկեր հազ. դրամ	Արժեզրկման պահուստ հազ. դրամ	Զուտ վարկեր հազ. դրամ	Համախառն վարկերի արժեզրկման պահուստ %
Բիզնես վարկեր				
Վարկեր անհատ ձեռնարկատերերին				
- ոչ ժամկետանց	235,066	2,012	233,054	0.9%
- մինչև 30 օր ժամկետանց	924	161	763	17.4%
- 30-89 օր ժամկետանց	139	89	50	64.0%
- 90-179 օր ժամկետանց	1,310	843	467	64.4%
Ընդամենը բիզնես վարկեր	237,439	3,105	234,334	1.3%
Անհատներին տրված վարկեր				
Գյուղատնտեսական վարկեր				
- ոչ ժամկետանց	3,094,657	23,419	3,071,238	0.8%
- մինչև 30 օր ժամկետանց	2,034	407	1,627	20.0%
- 30-89 օր ժամկետանց	7,700	4,842	2,858	62.9%
- 90-179 օր ժամկետանց	8,222	6,460	1,762	78.6%
Ընդամենը գյուղատնտեսական վարկեր	3,112,613	35,128	3,077,485	1.1%
Բնակարանային պայմանների բարելավման վարկեր				
- ոչ ժամկետանց	1,329,196	10,059	1,319,137	0.8%
- մինչև 30 օր ժամկետանց	586	117	469	20.0%
- 30-89 օր ժամկետանց	809	509	300	62.9%
- 90-179 օր ժամկետանց	2,528	1,986	542	78.6%
- ավելի քան 180 օր ժամկետանց	3,104	3,012	92	97.0%
Ընդամենը բնակարանային պայմանների բարելավման վարկեր	1,336,223	15,683	1,320,540	1.2%
Ընդամենը անհատներին տրված վարկեր	4,448,836	50,811	4,398,025	1.1%
Ընդամենը հաճախորդներին տրված վարկեր	4,686,275	53,916	4,632,359	1.2%

(բ) Վարկերի արժեզրկման գնահատման համար կիրառված հիմնական ենթադրություններ և դատողություններ

(i) Բիզնես վարկեր

2012թ. և 2011թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Կազմակերպությունը չունի անհատական հիմունքով էական հանդիսացող վարկեր, այդ իսկ պատճառով, ղեկավարությունն բիզնես վարկերի արժեզրկումը որոշում է արժեզրկման հավաքական հիմունքով գնահատման հիման վրա: Հաշվի առնելով իր գործունեության կարճատևությունը՝ Կազմակերպությունն օգտագործում է նմանատիպ կազմակերպությունների վնաս կրելու նախկին փորձը համանման վարկերի համար:

Բիզնես վարկերի գծով արժեզրկման պահուստը որոշելիս ղեկավարությունն առաջնորդվում է այն հիմնական ենթադրությունով, որ Կազմակերպության բիզնես վարկերի գծով արժեզրկումից կորուստները մոտավորապես հավասար կլինեն Հայաստանի Հանրապետությունում նմանատիպ գործիքների գծով վարկային կազմակերպությունների և բանկերի կողմից կրած արժեզրկումից միջին կորուստներին:

Այս գնահատումների փոփոխություններն ազդեցություն կունենան վարկերի արժեզրկման գծով պահուստի վրա: Եթե դրամական միջոցների ակնկալվող հոսքերի զուտ ներկա արժեքը փոփոխվեր մեկ տոկոսով, ապա բիզնես վարկերի արժեզրկման գծով ընդհանուր պահուստի գումարը 2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ կնվազեր/կավելանար 4,852 հազար դրամով (2011թ-ին՝ կնվազեր/կավելանար 2,343 հազար դրամով):

(i) Անհատներին տրված վարկեր

Հաշվի առնելով գործունեության կարճատևությունը՝ Կազմակերպությունն օգտագործում է նմանատիպ կազմակերպությունների վնաս կրելու նախկին փորձը՝ անհատներին տրված վարկերի գծով արժեզրկումը գնահատելու համար:

Անհատներին տրված վարկերի գծով արժեզրկման պահուստը որոշելիս ղեկավարությունն առաջնորդվում է այն հիմնական ենթադրությունով, որ Կազմակերպության անհատներին տրված վարկերի գծով արժեզրկումից կորուստները մոտավորապես հավասար կլինեն Հայաստանի Հանրապետությունում նմանատիպ գործիքների գծով վարկային կազմակերպությունների և բանկերի կողմից կրած արժեզրկումից միջին կորուստներին:

Այս գնահատումների փոփոխություններն ազդեցություն կունենան վարկերի արժեզրկման գծով պահուստի վրա: Եթե դրամական միջոցների ակնկալվող հոսքերի զուտ ներկա արժեքը փոփոխվեր մեկ տոկոսով, ապա անհատներին տրված վարկերի արժեզրկման գծով ընդհանուր պահուստի գումարը 2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ կնվազեր/կավելանար 64,053 հազար դրամով (2011թ-ին՝ կնվազեր/կավելանար 43,980 հազար դրամով):

(գ) Գրավի վերլուծություն

(i) Բիզնես վարկեր

Բոլոր բիզնես վարկերի համար ապահովություն են ծառայում անձնական երաշխիքները: Այս երաշխիքներն առանձին կերպով չեն դիտարկվել վարկերի արժեզրկումը գնահատելիս:

(ii) Անհատներին տրված վարկեր

Անհատներին տրված բոլոր վարկերի համար ապահովություն են ծառայում Կազմակերպությունից վարկեր ստանալու նպատակով ձևավորված փոխառուների խմբի անդամների կողմից տրված անձնական երաշխիքները: Այս երաշխիքներն առանձին կերպով չեն դիտարկվել վարկերի արժեզրկումը գնահատելիս:

(դ) Վարկային պորտֆելի աշխարհագրական և ըստ տնտեսության ճյուղերի վերլուծություն

Վարկերը տրամադրվել են Հայաստանի Հանրապետությունում գտնվող հաճախորդներին, որոնք իրենց գործունեությունը ծավալել են տնտեսության հետևյալ ճյուղերում.

	2012թ. հազ. դրամ	2011թ. հազ. դրամ
Գյուղատնտեսություն	3,965,917	3,112,613
Բնակարանային պայմանների բարելավման և սպառողական վարկեր	2,527,158	1,336,223
Առևտուր	391,778	191,987
Այլ	105,788	45,452
	6,990,641	4,686,275
Արժեզրկման գծով պահուստ	(100,040)	(53,916)
	6,890,601	4,632,359

(ե) Վարկային ռիսկին ենթարկվածություն

2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Կազմակերպությունը չունի փոխառուներ կամ կապակցված փոխառուների խմբեր (2011թ-ին՝ բացակայում էին), որոնց տրամադրված վարկերի մնացորդները գերազանցում են սեփական կապիտալի 10%-ը:

(զ) Վարկերի ժամկետայնություն

Վարկային պորտֆելի ժամկետայնության վերլուծությունը ներկայացված է ծանոթագրություն 18-ի (դ) կետում, որտեղ արտացոլված է հաշվետու ամսաթվից մինչև վարկերի պայմանագրով նախատեսված մարման ժամկետն ընկած ժամանակահատվածը:

12 Հիմնական միջոցներ և ոչ նյութական ակտիվներ

հազ. դրամ	Համակարգիչներ և կապի սարքավորումներ	Փոխադրա- միջոցներ	Այլ հիմնական միջոցներ	Ոչ նյութական ակտիվներ	Ընդամենը
Սկզբնական արժեք					
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2012թ.	22,888	28,689	24,678	6,527	82,782
Ավելացումներ	11,642	5,600	12,155	4,570	33,967
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2012թ.	34,530	34,289	36,833	11,097	116,749
Մաշվածություն և ամորտիզացիա					
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2012թ.	5,400	-	3,383	1,443	10,226
Տարվա մաշվածություն և ամորտիզացիա	8,941	5,925	6,122	2,212	23,200
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2012թ.	14,341	5,925	9,505	3,655	33,426
Հաշվեկշռային արժեք Առ 31 դեկտեմբերի 2012թ.	20,189	28,364	27,328	7,442	83,323
հազ. դրամ					
Սկզբնական արժեք					
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2011թ. (աուդիտ չանցած)	2,175	-	347	5,277	7,799
Ավելացումներ (աուդիտ չանցած)	20,713	28,689	24,331	1,250	74,983
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2011թ.	22,888	28,689	24,678	6,527	82,782
Depreciation and amortization					
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2011թ. (աուդիտ չանցած)	2	-	-	45	47
Տարվա մաշվածություն և ամորտիզացիա	5,398	-	3,383	1,398	10,179
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2011թ.	5,400	-	3,383	1,443	10,226
Հաշվեկշռային արժեք Առ 31 դեկտեմբերի 2011թ.	17,488	28,689	21,295	5,084	72,556

13 Այլ ակտիվներ

	2012թ. հազ. դրամ	2011թ. հազ. դրամ
Այլ կանխավճարներ	19,564	6,121
Կանխավճար շահութահարկի գծով	1,917	-
Նյութեր և պաշարներ	1,867	1,090
Կանխավճարներ հարկերի գծով, բացառությամբ շահութահարկի	436	25,752
Ընդամենը այլ ոչ ֆինանսական ակտիվներ	23,784	32,963

14 Վարկեր և փոխառություններ

Այս ծանոթագրությունում ներկայացված է տեղեկատվություն ամորտիզացված արժեքով չափվող Կազմակերպության տոկոսակիր վարկերի և փոխառությունների պայմանագրային պայմանների վերաբերյալ: Տոկոսադրույքի, արտարժույթի և իրացվելիության ռիսկին Կազմակերպության ենթարկվածության վերաբերյալ առավել մանրամասն տեղեկատվությունը ներկայացված է ծանոթագրություն 18-ում:

	2012թ. հազ. դրամ	2011թ. հազ. դրամ
Ոչ ընթացիկ պարտավորություններ		
Այլ կազմակերպություններ	2,210,804	1,319,541
Վարկեր Բաժնետերից	519,234	909,209
	2,730,038	2,228,750
Ընթացիկ պարտավորություններ		
Բանկեր և այլ կազմակերպություններ	362,623	176,303
	362,623	176,303
	3,092,661	2,405,053

Բաժնետերը տրամադրել է վարկերը 2012թ., 2011թ. և 2010թ.՝ գրոյական տոկոսադրույքով: Վարկերը ճանաչվել են իրական արժեքով՝ կիրառելով նմանատիպ գործիքների համար գործող շուկայական տոկոսադրույքները: Վարկերի սկզբնական ճանաչման պահին իրական արժեքի և անվանական արժեքի տարբերությունը ճանաչվել է որպես լրացուցիչ կապիտալ՝ առանց հետաձգված հարկի:

Բաժնետիրոջ որոշման համաձայն 2012թ. մարտի 23-ին 1,500,000 հազար դրամ անվանական արժեքով և 556,900 հազար դրամ հաշվեկշռային արժեքով վարկը փոխարկվել է 15,000 սովորական բաժնետոմսի (տես՝ ծանոթագրություն 17):

Պարտքերի մարման պայմանները և ժամանակացույցը

Ստորև ներկայացված են գործող վարկերի պայմանները:

հազ. դրամ	Արժույթ	Անվանակ. տոկոսադր.	Մարման տարի	31 դեկտեմբերի 2012թ.		31 դեկտեմբերի 2011թ.	
				Անվանակ. արժեք	Հաշվեկշռ. արժեք	Անվանակ. արժեք	Հաշվեկշռ. արժեք
Բաժնետեր	ՀՀ դրամ	0.00%	2020	1,368,351	519,234	2,638,351	909,209
Այլ կազմակերպություններ	Եվրո	7.78%	2017	255,817	255,817	240,049	240,049
Այլ կազմակերպություններ	ԱՄՆ դոլար	7.78%	2014	327,788	327,788	469,925	469,925
Այլ կազմակերպություններ	ԱՄՆ դոլար	8.06%	2014	822,403	822,403	785,870	785,870
Այլ կազմակերպություններ	ԱՄՆ դոլար	6.5%-7%	2015	343,483	343,483	-	-
Այլ կազմակերպություններ	ԱՄՆ դոլար	6.5%	2015	262,628	262,628	-	-
Այլ կազմակերպություններ	ԱՄՆ դոլար	8.06%	2014	204,016	204,016	-	-
Այլ կազմակերպություններ	ԱՄՆ դոլար	4.0%	2017	35,978	35,978	-	-
Այլ կազմակերպություններ	ՀՀ դրամ	10.4%	2017	194,847	194,847	-	-
Բանկեր	ԱՄՆ դոլար	10.2%	2013	105,071	105,071	-	-
Բանկեր	ՀՀ դրամ	14.0%	2013	21,396	21,396	-	-
				3,941,778	3,092,661	4,134,195	2,405,053

Վարկերի և փոխառությունների կենտրոնացում

2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Կազմակերպությունն ունի երեք պայմանագրային կողմ (2011թ-ին՝ երեք պայմանագրային կողմ), որոնց մնացորդները գերազանցում են սեփական կապիտալի 10%-ը: 2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ այս մնացորդների հաշվեկշռային արժեքը կազմում է 2,012,908 հազար դրամ (2011թ-ին՝ 2,165,004 հազար դրամ):

15 Բաժնետիրոջը վճարվելիք գումարներ

2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Բաժնետիրոջը վճարվելիք 2,205 հազար դրամ գումարը (2011թ-ին՝ 262,520 հազար դրամ) առաջացել է Կազմակերպության և Բաժնետիրոջ միջև կնքված պայմանագրի շրջանակներում: Այս պայմանագրի համաձայն Կազմակերպությունն իրականացնում է Բաժնետիրոջ կողմից տրամադրված վարկերի մայր գումարի և տոկոսագումարների մարումների հավաքագրում և մոնիտորինգ, որի համար Բաժնետերը վճարում է 15% վճար՝ մարված գումարի համար: 2012թ. դեկտեմբերին պայմանագիրը դադարեցվեց, երբ Բաժնետիրոջ վարկային պորտֆելը վաճառվեց Կազմակերպությանն անվանական արժեքով: 2012թ-ին 230,000 հազար դրամ Բաժնետիրոջը վճարվելիք գումարը փոխարկվել է անտոկոս վարկի:

16 Այլ պարտավորություններ

	2012թ. հազ. դրամ	2011թ. հազ. դրամ
Հաշվեգրված ծախսեր	41,508	28,794
Աշխատավարձ և աշխատակիցներին վճարվելիք այլ գումարներ	8,016	16,144
Այլ	8,955	5,772
Ընդամենը այլ ֆինանսական պարտավորություններ	58,479	50,710
Այլ վճարվելիք հարկեր	16,681	14,083
Հետաձգված եկամուտ	-	12,882
Ընդամենը այլ ոչ ֆինանսական պարտավորություններ	16,681	26,965
	75,160	77,675

17 Սեփական կապիտալ

(ա) Կանոնադրական կապիտալ

Հայտարարված, թողարկված և համալրված կանոնադրական կապիտալը բաղկացած է 20,000 (2011թ-ին՝ 5,000) բաժնեմասից: Բոլոր բաժնեմասերի անվանական արժեքը կազմում է 100 հազար դրամ: 2012թ. ընթացքում թողարկվել է 15,000 բաժնեմաս (2011թ-ին՝ 3,200) անվանական արժեքով, ինչը հանգեցրել է կանոնադրական կապիտալի աճին 1,500,000 հազար դրամով (2011թ-ին՝ 320,000 հազար դրամով):

Բաժնեմասերի սեփականատերերն իրավունք ունեն ժամանակ առ ժամանակ ստանալ հայտարարված շահաբաժինները և քվեարկել Կազմակերպության մասնակիցների տարեկան ընդհանուր ժողովներում՝ մեկ բաժնեմաս - մեկ ձայն սկզբունքով:

(բ) Շահաբաժիններ

Հաշվետու ամսաթվի դրությամբ և 2012թ. դեկտեմբերի 31-ից հետո շահաբաժիններ չեն հայտարարվել:

18 Ռիսկերի կառավարում

Ռիսկերի կառավարումն էական գործոն է վարկավորման ոլորտի համար և Կազմակերպության գործառնությունների կարևոր տարր է: Շուկայական ռիսկը, վարկային ռիսկը և իրացվելիության ռիսկն այն հիմնական ռիսկերն են, որոնց Կազմակերպությունը ենթարկվում է իր գործունեությունն իրականացնելիս:

(ա) Ռիսկերի կառավարման քաղաքականություն և ընթացակարգեր

Ռիսկերի կառավարման քաղաքականության նպատակն է բացահայտել, վերլուծել և կառավարել այն ռիսկերը, որոնց ենթարկվում է Կազմակերպությունը, սահմանել ռիսկերի համապատասխան սահմանաչափեր և վերահսկման մեխանիզմներ, ինչպես նաև շարունակաբար վերահսկել ռիսկերի մակարդակները և դրանց համապատասխանությունը որոշված սահմանաչափերին: Ռիսկերի կառավարման քաղաքականությունը և ընթացակարգերը կանոնավոր կերպով վերանայվում են՝ շուկայական պայմանների, առաջարկվող արտադրանքի ու ծառայությունների և ընդունված լավագույն մոտեցման փոփոխություններն արտացոլելու նպատակով:

Խորհուրդը պատասխանատու է ռիսկերի կառավարումը վերահսկող համակարգի պատշաճ աշխատանքի, հիմնական ռիսկերի կառավարման և ռիսկերի կառավարման քաղաքականության ու ընթացակարգերի վերանայման, ինչպես նաև խոշոր գործառնությունների հաստատման համար:

Ղեկավարությունը պատասխանատու է ռիսկերի նվազեցմանն ուղղված միջոցառումների վերահսկման և իրականացման ու ռիսկերի համար սահմանված համապատասխան սահմանաչափերում Կազմակերպության գործունեությունն ապահովելու համար: Ղեկավարությունը պատասխանատու է ռիսկերի ընդհանուր կառավարման համար, այն նաև վերահսկում է ֆինանսական և ոչ ֆինանսական ռիսկերի բացահայտման, գնահատման, կառավարման և ներկայացման համար ընդհանուր սկզբունքների ու մեթոդների կիրառումը: Ղեկավարությունն ուղղակիորեն հաշվետու է Խորհուրդին:

Ռիսկի թե արտաքին, թե ներքին գործոնները բացահայտվում և կառավարվում են Կազմակերպության կազմակերպչական կառուցվածքի շրջանակներում: Հատուկ ուշադրություն է դարձվում ռիսկի բոլոր գործոնների բացահայտմանը և ռիսկի նվազեցմանն ուղղված միջոցառումների նպատակահարմարության որոշմանը:

(բ) Շուկայական ռիսկ

Շուկայական ռիսկը ֆինանսական գործիքի իրական արժեքի կամ դրանից ստացվող դրամական միջոցների ապագա հոսքերի տատանման ռիսկն է շուկայական գների փոփոխության արդյունքում: Շուկայական ռիսկը ներառում է արտարժույթի, տոկոսադրույքի և այլ գնային ռիսկերը: Շուկայական ռիսկն առաջանում է տոկոսադրույքի, արտարժույթի և բաժնային ֆինանսական գործիքների բաց դիրքերի գծով, որոնք ենթարկվում են շուկայի ընդհանուր և առանձին փոփոխություններին ու շուկայական գների տատանումների ազդեցությանը:

Շուկայական ռիսկի կառավարման նպատակը ռիսկի այնպիսի կառավարումն ու վերահսկումն են, որոնք թույլ կտան պահպանել այս ռիսկին ենթարկվածության աստիճանն ընդունելի սահմաններում՝ միաժամանակ ապահովելով ռիսկի դիմաց եկամտաբերության օպտիմալացումը:

(i) Տոկոսադրույքի ռիսկ

Տոկոսադրույքի ռիսկը ֆինանսական գործիքի իրական արժեքի կամ դրանից ստացվող դրամական միջոցների ապագա հոսքերի տատանման ռիսկն է շուկայական տոկոսադրույքների փոփոխության արդյունքում: Կազմակերպությունն ենթարկվում է իր ֆինանսական վիճակի և դրամական միջոցների հոսքերի գերակայող շուկայական տոկոսադրույքների տատանումների ազդեցությանը: Նման տատանումները կարող են ավելացնել տոկոսային մարժան, սակայն կարող են նաև նվազեցնել կամ հանգեցնել վնասների՝ տոկոսադրույքների անսպասելի փոփոխության դեպքում:

Տոկոսադրույքների վերանայման ժամկետների վերլուծություն

Տոկոսադրույքի ռիսկը հիմնականում կառավարվում է տոկոսադրույքների տարբերությունների մոնիտորինգի միջոցով: Ստորև ամփոփ կերպով ներկայացված է տոկոսադրույքների վերանայման ժամկետների վերլուծությունը հիմնական ֆինանսական գործիքների համար դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

հազ. դրամ	<u>Մինչև 3 ամիս</u>	<u>3-6 ամիս</u>	<u>6-12 ամիս</u>	<u>1-5 տարի</u>	<u>Ավելի քան 5 տարի</u>	<u>Ընդամենը</u>
31 դեկտեմբերի 2012թ.						
ԱԿՏԻՎՆԵՐ						
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	211,003	-	-	-	-	211,003
Բանկերում տեղաբաշխված ժամկետային ավանդներ	306,313	-	-	-	-	306,313
Հաճախորդներին տրված վարկեր	1,058,895	1,154,992	3,258,251	1,418,463	-	6,890,601
	<u>1,576,211</u>	<u>1,154,992</u>	<u>3,258,251</u>	<u>1,418,463</u>	<u>-</u>	<u>7,407,917</u>
ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ						
Վարկեր և փոխառություններ	120,864	191,821	50,902	2,209,840	519,234	3,092,661
Տարբերություն	<u>1,455,347</u>	<u>963,171</u>	<u>3,207,349</u>	<u>(791,377)</u>	<u>(519,234)</u>	<u>4,315,256</u>
31 դեկտեմբերի 2011թ.						
ԱԿՏԻՎՆԵՐ						
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	241,049	-	-	-	-	241,049
Բանկերում տեղաբաշխված ժամկետային ավանդներ	473,568	603,210	-	-	-	1,076,778
Հաճախորդներին տրված վարկեր	754,894	766,693	2,388,758	722,014	-	4,632,359
	<u>1,469,511</u>	<u>766,693</u>	<u>2,388,758</u>	<u>722,014</u>	<u>-</u>	<u>5,950,186</u>
ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ						
Վարկեր և փոխառություններ	14,330	7,665	154,308	1,080,156	1,148,594	2,405,053
Տարբերություն	<u>1,455,181</u>	<u>1,362,238</u>	<u>2,234,450</u>	<u>(358,142)</u>	<u>(1,148,594)</u>	<u>3,545,133</u>

Միջին տոկոսադրույքներ

Ստորև բերվող աղյուսակում ներկայացված են տոկոսակիր ակտիվների և պարտավորությունների միջին արդյունավետ տոկոսադրույքները 2012թ. և 2011թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ: Այս տոկոսադրույքներն իրենցից ներկայացնում են մինչև այս ակտիվների և պարտավորությունների մարման ժամկետն ընկած ժամանակահատվածի մոտավոր եկամտաբերությունը:

	2012թ.			2011թ.		
	Միջին արդյունավետ տոկոսադրույք			Միջին արդյունավետ տոկոսադրույք		
	ՀՀ	ԱՄՆ դոլար	Եվրո	ՀՀ	ԱՄՆ	Եվրո
Տոկոսակիր ակտիվներ						
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ						
- Ընթացիկ հաշիվներ	1.0%	1.0%	1.0%	1.0%	1.0%	1.0%
Բանկերում տեղաբաշխված ժամկետային ավանդներ	-	6.2%	-	-	7.7%	-
Հաճախորդներին տրված	35.3%	15.2%	-	39.0%	-	-
Տոկոսակիր պարտավորություններ						
Վարկեր և փոխառություններ						
- Վարկեր այլ կազմակերպություններից	10.5%	8.1%	7.7%	-	7.9%	7.8%
- Վարկեր բանկերից	14.0%	10.2%	-			
- Վարկեր Բաժնետերից	15.0%	-	-	15.0%	-	-

Տոկոսադրույքի զգայունության վերլուծություն

Տոկոսադրույքի վերանայման ժամկետների վերլուծության վրա հիմնված տոկոսադրույքի կառավարումը լրացվում է ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների զգայունության մոնիտորինգով: Ստորև ներկայացվում է շուկայական տոկոսադրույքի փոփոխության նկատմամբ շահույթի կամ վնասի և սեփական կապիտալի (առանց հարկերի) զգայունության վերլուծությունը, որն իրականացվել է 100 տոկոսային կետով (տկ) եկամտաբերության կորերի զուգահեռ նվազման կամ աճի պարզեցված սցենարի և 2012թ. և 2011թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ առկա տոկոսակիր ակտիվների և պարտավորությունների դիրքերի հիման վրա:

	2012թ.	2011թ.
	Շահույթ կամ վնաս հազ. դրամ	Շահույթ կամ վնաս հազ. դրամ
100 տկ զուգահեռ նվազում	(22,650)	(21,929)
100 տկ զուգահեռ աճ	22,650	21,929

(ii) Արտարժույթի ռիսկ

Կազմակերպությունն ունի ԱՄՆ դոլարով և եվրոյով արտահայտված ակտիվներ և պարտավորություններ:

Արտարժույթի ռիսկը ֆինանսական գործիքի իրական արժեքի կամ դրանից ստացվող դրամական միջոցների ապագա հոսքերի տատանման ռիսկն է արտարժույթի փոխարժեքների փոփոխության արդյունքում:

Ստորև բերվող աղյուսակում ներկայացված է ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների կառուցվածքն ըստ արժույթների 2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

	ՀՀ դրամ հազ. դրամ	ԱՄՆ դոլար հազ. դրամ	Եվրո հազ. դրամ	Ընդամենը հազ. դրամ
ԱԿՏԻՎՆԵՐ				
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	13,759	203,813	74	217,646
Բանկերում տեղաբաշխված ժամկետային ավանդներ	-	306,313	-	306,313
Հաճախորդներին տրված վարկեր	6,786,203	104,398	-	6,890,601
Ընդամենը ակտիվներ	6,799,962	614,524	74	7,414,560
ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ				
Վարկեր և փոխառություններ	735,477	2,101,272	255,912	3,092,661
Բաժնետիրոջը վճարվելիք գումարներ	2,205	-	-	2,205
Այլ ֆինանսական պարտավորություններ	58,479	-	-	58,479
Ընդամենը պարտավորություններ	796,161	2,101,272	255,912	3,153,345
Զուտ դիրքը առ 31 դեկտեմբերի 2012թ.	6,003,801	(1,486,748)	(255,838)	4,261,215

Ստորև բերվող աղյուսակում ներկայացված է ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների կառուցվածքն ըստ արժույթների 2011թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

	ՀՀ դրամ հազ. դրամ	ԱՄՆ դոլար հազ. դրամ	Եվրո հազ. դրամ	Ընդամենը հազ. դրամ
ԱԿՏԻՎՆԵՐ				
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	64,541	141,881	40,814	247,236
Բանկերում տեղաբաշխված ժամկետային ավանդներ	-	1,076,778	-	1,076,778
Հաճախորդներին տրված վարկեր	4,632,359	-	-	4,632,359
Ընդամենը ակտիվներ	4,696,900	1,218,659	40,814	5,956,373
ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ				
Վարկեր և փոխառություններ	909,209	1,255,795	240,049	2,405,053
Բաժնետիրոջը վճարվելիք գումարներ	262,520	-	-	262,520
Այլ ֆինանսական պարտավորություններ	50,710	-	-	50,710
Ընդամենը պարտավորություններ	1,222,439	1,255,795	240,049	2,718,283
Զուտ դիրքը առ 31 դեկտեմբերի 2011թ.	3,474,461	(37,136)	(199,235)	3,238,090

2012թ. և 2011թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ՀՀ դրամի փոխարժեքի արժևորումը ԱՄՆ դոլարի և եվրոյի նկատմամբ կավելացներ (կնվազեցներ) սեփական կապիտալը և շահույթը կամ վնասը ստորև ներկայացված գումարների չափով: Այս վերլուծությունը հիմնված է արտարժույթների փոխարժեքների տատանումների վրա, որոնք Կազմակերպությունը դիտարկում է որպես հնարավոր հաշվետու ժամանկաշրջանի վերջում: Վերլուծությունը ենթադրում է, որ մյուս բոլոր փոփոխականները, մասնավորապես տոկոսադրույքները, կմնան անփոփոխ:

	<u>2012թ.</u>	<u>2012թ.</u>
	Շահույթ կամ վնաս և սեփական կապիտալ հազ. դրամ	Շահույթ կամ վնաս և սեփական կապիտալ հազ. դրամ
ՀՀ դրամի փոխարժեքի 10% արժևորում ԱՄՆ դոլարի նկատմամբ	148,675	3,714
ՀՀ դրամի փոխարժեքի 10% արժևորում եվրոյի նկատմամբ	25,584	19,924

ՀՀ դրամի փոխարժեքի արժեզրկումը ԱՄՆ դոլարի և եվրոյի նկատմամբ կունենար գումարային առումով նույն՝ սակայն հակառակ ազդեցություն ԱՄՆ դոլարով և եվրոյով արտահայտված վերը նշված գումարների վրա՝ պայմանով, որ մյուս բոլոր փոփոխականները կմնան անփոփոխ:

(գ) Վարկային ռիսկ

Վարկային ռիսկը ֆինանսական վնաս կրելու ռիսկն է, երբ վարկառուն կամ պայմանագրային կողմն ի վիճակի չի լինում կատարել իր պարտավորությունները Կազմակերպության նկատմամբ: Կազմակերպությունը մշակել է քաղաքականություն և ընթացակարգեր ճանաչված ֆինանսական ակտիվների հետ կապված վարկային ռիսկը կառավարելու համար, ներառյալ պորտֆելի կենտրոնացվածության սահմանափակմանը վերաբերող ցուցումները: Վարկային քաղաքականությունն ուսումնասիրվում և հաստատվում է Խորհրդի կողմից:

Վարկային քաղաքականությունը սահմանում է՝

- վարկային դիմումների դիտարկման և հաստատման ընթացակարգերը,
- վարկառուների վճարունակության գնահատման մեթոդաբանությունը,
- պայմանագրային կողմերի վճարունակության գնահատման մեթոդաբանությունը,
- վարկային փաստաթղթերի պահանջները,
- վարկերի և այլ վարկային գործիքների շարունակական մոնիտորինգի ընթացակարգերը:

Վարկային ռիսկն ամենակարևոր ռիսկն է Կազմակերպության գործունեության համար, այդ իսկ պատճառով, դեկավարությունը հատուկ ուշադրություն է դարձնում այդ ռիսկի կառավարմանը: Վարկային ռիսկը հիմնականում առաջանում է վարկավորման գործունեության հետ կապված՝ հանգեցնելով վարկերի ու փոխատվությունների տրամադրմանը: Վարկային ռիսկը կառավարվում և վերահսկվում է վարկային բաժնի մենեջերների և Մոնիտորինգի բաժնի կողմից, իսկ վարկային ռիսկի վերաբերյալ հաշվետվությունները կանոնավոր կերպով ներկայացվում են դեկավարությանը:

Վարկային ռիսկին ենթարկվածության առավելագույն աստիճանը որպես կանոն արտացոլվում է ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում՝ ֆինանսական ակտիվների հաշվեկշռային արժեքներում: Ակտիվների և պարտավորությունների հնարավոր հաշվանցումն էական ազդեցություն չունի պոտենցիալ վարկային ռիսկի նվազեցման վրա:

Ստորև ներկայացված է ֆինանսական ակտիվների գծով վարկային ռիսկի առավելագույն չափը հաշվետու ամսաթվի դրությամբ:

	2012թ. հազ. դրամ	2011թ. հազ. դրամ
ԱԿՏԻՎՆԵՐ		
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ		
- Ընթացիկ հաշիվներ	211,003	241,049
Բանկերում տեղաբաշխված ժամկետային ավանդներ	306,313	1,076,778
Հաճախորդներին տրված վարկեր	6,890,601	4,632,359
Վարկային ռիսկի ընդհանուր առավելագույն չափը	7,407,917	5,950,186

Որպես կանոն գրավ չի պահանջվում բանկերում տեղաբաշխված միջոցների և հաճախորդներին տրված վարկերի դիմաց:

Հաճախորդներին տրված վարկերի գծով վարկային ռիսկի կենտրոնացվածության վերլուծությունը ներկայացված է ծանոթագրություն 11-ում:

2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Կազմակերպությունը չունի պարտապան (2011թ-ին՝ մեկ պարտապան), որի հետ կապված վարկային ռիսկը գերազանցում է ընդհանուր վարկային ռիսկի 10%-ը:

(դ) Իրացվելիության ռիսկ

Իրացվելիության ռիսկը ենթադրում է, որ Կազմակերպությունը կունենա դժվարություններ ֆինանսական պարտավորությունների հետ կապված պարտականությունները կատարելիս, որոնք մարվում են դրամական միջոցների կամ մեկ այլ ֆինանսական ակտիվի միջոցով: Իրացվելիության ռիսկն առաջանում է ակտիվների և պարտավորությունների ժամկետայնության անհամապատասխանության դեպքում: Ակտիվների և պարտավորությունների ժամկետայնության ու տոկոսադրույքների համապատասխանությունը և/կամ վերահսկվող անհամապատասխանությունը հանդիսանում է իրացվելիության կառավարման էական գործոն: Ակտիվների և պարտավորությունների ժամկետայնության ամբողջական համապատասխանությունը սովորական չէ ֆինանսական կազմակերպությունների համար՝ պայմանավորված իրականացվող գործարքների տարաբնույթությամբ և ժամկետների անորոշությամբ: Անհամապատասխանությունը հնարավորություն է տալիս բարձրացնել շահութաբերությունը, սակայն կարող է նաև մեծացնել վնաս կրելու ռիսկը:

Կազմակերպության կողմից իրացվելիության ռիսկի կառավարման նպատակն է ցանկացած պահի ապահովել բոլոր անհրաժեշտ միջոցները՝ դրամական միջոցների հոսքերի հետ կապված պարտավորությունները կատարելու համար:

Կազմակերպությունը ձգտում է պահպանել ֆինանսավորման աղբյուրների տարբերակված և կայուն կառուցվածքը, որը ներառում է բաժնետիրոջից և այլ վարկավորող կազմակերպություններից ստացված երկարաժամկետ ու կարճաժամկետ վարկերը՝ իրացվելիության անկանխատեսելի պահանջներն արագ ու հեշտությամբ բավարարելու նպատակով:

«Կամուրջ» Ունիվերսալ Վարկային Կազմակերպություն ՓԲԸ
 2012թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա
 ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ

Ստորև բերվող աղյուսակներում ներկայացված է դրամական միջոցների չգեղչված հոսքերի տեղաբաշխումը ֆինանսական պարտավորությունների ըստ պայմանագրով սահմանված առավել վաղ մարման ժամկետի: Աղյուսակում ներկայացված արտահոսքի ընդհանուր համախառն գումարն իրենից ներկայացնում է դրամական միջոցների պայմանագրային չգեղչված հոսքերը ֆինանսական պարտավորությունների գծով: Այս ֆինանսական պարտավորությունների գծով ակնկալվող դրամական միջոցների հոսքերը կարող են էականորեն տարբերվել այս վերլուծության տվյալներից:

Ստորև ներկայացված է ֆինանսական պարտավորությունների ժամկետայնության վերլուծությունը 2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

հազ. դրամ	Ցպահանջ և մինչև 1 ամիս	1-ից 3 ամիս	3-ից 6 ամիս	6-ից 12 ամիս	Ավելի քան 1 տարի	Արտահոսքի ընդհանուր համախառն գումար	Հաշվեկշռ. արժեք
Ոչ ածանցյալ պարտավորություններ							
Վարկեր և փոխառություններ	18,643	108,794	255,478	138,001	3,813,780	4,334,696	3,092,661
Բաժնետիրոջը վճարվելիք գումարներ	2,205	-	-	-	-	2,205	2,205
Այլ ֆինանսական պարտավորություններ	-	-	58,479	-	-	58,479	58,479
Ընդամենը պարտավորություններ	20,848	108,794	313,957	138,001	3,813,780	4,395,380	3,153,345

Ստորև ներկայացված է ֆինանսական պարտավորությունների ժամկետայնության վերլուծությունը 2011թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

հազ. դրամ	Ցպահանջ և մինչև 1 ամիս	1-ից 3 ամիս	3-ից 6 ամիս	6-ից 12 ամիս	Ավելի քան 1 տարի	Արտահոսքի ընդհանուր համախառն գումար	Հաշվեկշռ. արժեք
Ոչ ածանցյալ պարտավորություններ							
Վարկեր և փոխառություններ	15,884	-	43,656	213,542	4,173,025	4,446,107	2,405,053
Բաժնետիրոջը վճարվելիք գումարներ	262,520	-	-	-	-	262,520	262,520
Այլ ֆինանսական պարտավորություններ	-	21,916	28,794	-	-	50,710	50,710
Ընդամենը պարտավորություններ	278,404	21,916	72,450	213,542	4,173,025	4,759,337	2,718,283

«Կամուրջ» Ունիվերսալ Վարկային Կազմակերպություն ՓԲԸ
 2012թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա
 ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ

Ստորև բերվող աղյուսակում ներկայացված է 2011թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում ճանաչված գումարների վերլուծությունն ըստ պայմանագրային մարման ժամկետների:

հազ. դրամ	Ցպահանջ և մինչև 1 ամիս	1-ից 3 ամիս	3-ից 12 ամիս	1-ից 5 տարի	Ավելի քան 5 տարի	Անժամկետ	Ժամկետանց	Ընդամենը
Ոչ ածանցյալ ակտիվներ								
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ Բանկերում	217,646	-	-	-	-	-	-	217,646
տեղաբաշխված ժամկետային ավանդներ	306,313	-	-	-	-	-	-	306,313
Հաճախորդներին տրված վարկեր	331,530	719,918	4,413,244	1,418,462	-	-	7,447	6,890,601
Հիմնական միջոցներ և ոչ նյութական ակտիվներ	-	-	-	-	-	83,323	-	83,323
Այլ ակտիվներ	1,373	13,046	7,448	1,917	-	-	-	23,784
Ընդամենը ակտիվներ	856,862	732,964	4,420,692	1,420,379	-	83,323	7,447	7,521,667
Ոչ ածանցյալ պարտավորություններ								
Վարկեր և փոխառություններ	15,933	104,931	242,723	2,209,840	519,234	-	-	3,092,661
Ընթացիկ հարկային պարտավորություն	-	-	79,432	-	-	-	-	79,432
Հետաձգված հարկային պարտավորություն	-	-	-	-	-	136,673	-	136,673
Բաժնետիրոջը վճարվելիք գումարներ	2,205	-	-	-	-	-	-	2,205
Այլ պարտավորություններ	33,652	-	41,508	-	-	-	-	75,160
Ընդամենը պարտավորություններ	51,790	104,931	363,663	2,209,840	519,234	136,673	-	3,386,131
Զուտ դիրք	805,072	628,033	4,057,029	(789,461)	(519,234)	(53,350)	7,447	4,135,536

«Կամուրջ» Ունիվերսալ Վարկային Կազմակերպություն ՓԲԸ
 2012թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա
 ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ

Ստորև բերվող աղյուսակում ներկայացված է 2011թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում ճանաչված գումարների վերլուծությունն ըստ պայմանագրային մարման ժամկետների:

հազ. դրամ	Ցպահանջ և մինչև 1 ամիս	1-ից 3 ամիս	3-ից 12 ամիս	1-ից 5 տարի	Ավելի քան 5 տարի	Անժամկետ	Ժամկետանց	Ընդամենը
Ոչ ածանցյալ ակտիվներ								
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	247,236	-	-	-	-	-	-	247,236
Բանկերում տեղաբաշխված ժամկետային ավանդներ	-	473,568	603,210	-	-	-	-	1,076,778
Հաճախորդներին տրված վարկեր	232,536	498,866	3,155,451	722,014	-	-	23,492	4,632,359
Հիմնական միջոցներ և ոչ նյութական ակտիվներ	-	-	-	-	-	72,556	-	72,556
Այլ ակտիվներ	6,121	25,752	-	-	-	1,090	-	32,963
Ընդամենը ակտիվներ	485,893	998,186	3,758,661	722,014	-	73,646	23,492	6,061,892
Ոչ ածանցյալ պարտավորություններ								
Վարկեր և փոխառություններ	14,330	-	161,973	1,080,156	1,148,594	-	-	2,405,053
Ընթացիկ հարկային պարտավորություն	-	-	125,386	-	-	-	-	125,386
Հետաձգված հարկային պարտավորություն	-	-	-	-	-	366,970	-	366,970
Բաժնետիրոջը վճարվելիք գումարներ	262,520	-	-	-	-	-	-	262,520
Այլ պարտավորություններ	14,083	34,798	28,794	-	-	-	-	77,675
Ընդամենը պարտավորություններ	290,933	34,798	316,153	1,080,156	1,148,594	366,970	-	3,237,604
Զուտ դիրք	194,960	963,388	3,442,508	(358,142)	(1,148,594)	(293,324)	23,492	2,824,288

19 Կապիտալի կառավարում

Կազմակերպության կապիտալի չափի պահանջները սահմանվում և վերահսկվում են ՀՀ ԿԲ-ի կողմից:

Կազմակերպությունը որպես կապիտալ սահմանում է տեղական օրենսդրությամբ վարկային կազմակերպությունների կապիտալի համար որպես բաղկացուցիչ սահմանված հոդվածները: ՀՀ ԿԲ-ի կողմից սահմանված կապիտալի ներկայիս պահանջների համաձայն վարկային կազմակերպությունները պետք է ապահովեն նվազագույն բաժնետիրական կապիտալ և ընդհանուր կապիտալ 150,000 հազար դրամի չափով: 2012թ. և 2011թ. ընթացքում Կազմակերպության կապիտալի չափը համապատասխանում էր սահմանված չափին:

Կազմակերպության պարտքի և կապիտալի հարաբերակցությունը հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ հետևյալն էր.

	2012թ. հազ. դրամ	2011թ. հազ. դրամ
Ընդամենը պարտավորություններ	3,386,131	3,237,604
Հանած՝ դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	217,646	247,236
Զուտ պարտքը	3,168,485	2,990,368
Ընդամենը սեփական կապիտալ	4,135,536	2,824,288
Պարտքի և կապիտալի հարաբերակցությունը դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	0.77	1.06

Տարվա ընթացքում կապիտալի կառավարման նկատմամբ կիրառվող Կազմակերպության մոտեցումը չի փոփոխել:

20 Պայմանական դեպքեր

(ա) Ապահովագրություն

Հայաստանի Հանրապետությունում ապահովագրական համակարգը զարգացման փուլում է, և ապահովագրության շատ տեսակներ, որոնք լայնորեն տարածված են մյուս երկրներում, դեռ չեն կիրառվում Հայաստանում: Կազմակերպությունն ամբողջությամբ ապահովագրված չէ գործունեության ընդհատումից և երրորդ կողմերի նկատմամբ պարտավորություններից, որոնք կարող են առաջանալ գույքին կամ շրջակա միջավայրին վնաս հասցնելուց՝ Կազմակերպության տարածքում տեղի ունեցած կամ նրա գործունեությունը վերաբերող պատահարներից: Քանի դեռ Կազմակերպությունը համապատասխան ձևով ապահովագրված չէ, գոյություն ունի ռիսկ, որ որոշակի ակտիվների կորուստը կամ ոչնչացումը կարող է զգալի բացասական ազդեցություն ունենալ գործունեության և ֆինանսական վիճակի վրա:

(բ) Դատական վարույթներ

Կազմակերպության ղեկավարությունը տեղյակ չէ Կազմակերպության դեմ հարուցված որևէ փաստացի, անավարտ կամ սպառնացող էական հայցերի մասին:

(զ) Հարկային օրենսդրության հակասություններ և երկիմաստություններ

Հայաստանի հարկային համակարգը համեմատաբար նոր է և բնորոշվում է օրենսդրության, պաշտոնական պարզաբանումների և դատավճիռների հաճախակի փոփոխություններով, որոնք հաճախ հստակ չեն, հակասական են և պահանջում են մեկնաբանություններ տարբեր հարկային մարմինների կողմից: Հարկերը ենթակա են ստուգման և ուսումնասիրության մի շարք մարմինների կողմից, որոնք իրավասու են կիրառել խիստ տույժեր, տուգանքներ և տուժազուցումներ: Հարկային օրենսդրության խախտման դեպքում հարկային մարմիններն իրավասու չեն սահմանել հարկերի գծով լրացուցիչ պարտավորություններ, տույժեր կամ տուգանքներ, եթե խախտման ամսաթվից անցել է երեք տարի:

Այս փաստերը Հայաստանում կարող են այլ երկրների համեմատությամբ էական հարկային ռիսկ առաջացնել: Դեկլարությունը գտնում է, որ համապատասխանորեն է գնահատել հարկային պարտավորությունները՝ Հայաստանի հարկային օրենսդրության իր մեկնաբանությունների, պաշտոնական հայտարարությունների և դատավճիռների հիման վրա: Այնուամենայնիվ, համապատասխան իրավասու մարմինները կարող են ունենալ այլ մեկնաբանություններ, և հետևանքները կարող են էական լինել Կազմակերպության ֆինանսական վիճակի համար, եթե իրավասու մարմիններին հաջողվի գործադրել իրենց մեկնաբանությունները:

21 Գործարքներ կապակցված կողմերի հետ

(ա) Վերահսկողություն

Կազմակերպության մայր կազմակերպությունն է Միկրո ձեռներեցության զարգացման բարեգործական հիմնադրամը: Կազմակերպության վերջնական վերահսկող կողմն է հանդիսանում Միկրո ձեռներեցության զարգացման բարեգործական հիմնադրամի Հոգաբարձուների խորհրդը, որը բաղկացած է հինգ անդամից, որոնք ընտրվում են նախապես սահմանված տարբեր ժամանակահատվածներով՝ Հոգաբարձուների խորհրդի այլ անդամների կողմից:

(բ) Գործարքներ ղեկավարության հետ

Ստորև ներկայացված է աշխատակազմի գծով ծախսերում ներառված ընդհանուր վարձատրությունը դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար:

	2012թ. հազ. դրամ	2011թ. հազ. դրամ
Աշխատակիցների հատուցումներ	68,749	51,046
Աշխատավարձին վերաբերող հարկեր	4,603	3,056
	73,352	54,102

(գ) Գործարքներ Բաժնետիրոջ հետ

Ստորև ներկայացված են 2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Բաժնետիրոջ հետ գործարքների մնացորդները և համապատասխան միջին տոկոսադրույքները, ինչպես նաև 2012թ. շահույթում կամ վնասում այդ գործարքների գծով արտացոլված գումարները:

	<u>հազ. դրամ</u>	<u>Միջին տոկոսադրույք, %</u>
Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվություն		
ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ		
Վարկեր և փոխառություններ	519,234	15.00%
- ՀՀ դրամով*		
Բաժնետիրոջը վճարվելիք գումարներ	2,205	
Այլ պարտավորություններ	1,130	
Համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվություն		
Եկամուտ Բաժնետիրոջից՝ մատուցված ծառայությունների գծով	2,523	
Այլ գործառնական եկամուտ	1,488	
Տոկոսային ծախս	(99,537)	
Այլ ընդհանուր վարչական ծախսեր	<u>(11,238)</u>	

Ստորև ներկայացված են 2011թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Բաժնետիրոջ հետ գործարքների մնացորդները և համապատասխան միջին տոկոսադրույքները, ինչպես նաև 2011թ. շահույթում կամ վնասում այդ գործարքների գծով արտացոլված գումարները:

	<u>հազ. դրամ</u>	<u>Միջին տոկոսադրույք, %</u>
Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվություն		
ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ		
Վարկեր և փոխառություններ		
- ՀՀ դրամով*	909,209	15.00%
Բաժնետիրոջը վճարվելիք գումարներ	262,520	
Այլ պարտավորություններ	1,130	
Համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվություն		
Եկամուտ Բաժնետիրոջից՝ մատուցված ծառայությունների գծով	171,763	
Տոկոսային ծախս	(113,682)	
Այլ ընդհանուր վարչական ծախսեր	<u>(12,050)</u>	

* Բաժնետիրոջից ստացված վարկերն անտոկոս են և ենթակա են մարման սկսած 2018թ-ից: Սկզբնական ճանաչման պահին վարկերը զեղչվել են՝ կիրառելով 15% շուկայական տոկոսադրույքը:

22 Ֆինանսական ակտիվներ և պարտավորությունների իրական արժեք

Ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների գնահատված իրական արժեքները մոտավորապես հավասար են դրանց հաշվեկշռային արժեքներին:

Ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների գնահատված իրական արժեքները հաշվարկվում են կիրառելով դրամական միջոցների զեղչված հոսքերի մեթոդը դրամական միջոցների գնահատված ապագա հոսքերի հիման վրա՝ օգտագործելով հաշվետու ամսաթվի դրությամբ նմանատիպ պայմաններով գործիքի նկատմամբ կիրառելի զեղչման դրույքը:

Ֆինանսական գործիքների իրական արժեքը որոշելիս ղեկավարությունն առաջնորդվել է հետևյալ ենթադրություններով.

- բանկերում տեղաբաշխված ժամկետային ավանդների և հաճախորդներին տրված վարկերից ակնկալվող դրամական միջոցների ապագա հոսքերը զեղչելու համար կիրառվում են համապատասխանաբար 6.2% և 15.23% - 35% դրույքները,
- վարկերից և փոխառություններից ակնկալվող դրամական միջոցների ապագա հոսքերը զեղչելու համար կիրառվում են 4% - 15% դրույքները:

Իրական արժեքի այս գնահատականի նպատակն է ներկայացնել այն մոտավոր գումարը, որով վերը նշված ակտիվները կարող են փոխանակվել իրագել և պատրաստական կողմերի միջև «անկախ կողմերի միջև գործարքում»: Այնուամենայնիվ, հաշվի առնելով անորոշությունները և կողմնակալ դատողությունները, իրական արժեքը չպետք է մեկնաբանվի որպես իրացվելի՝ ակտիվների անմիջական վաճառքի կամ պարտավորությունների մարման ժամանակ: